

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

5/9242.02 W

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Mjr dr inż. Marek STRZODA
Kpt. dypl. inż. Grzegorz ROŚLAN

METODY I TREŚĆ PRACY ZESPOŁÓW FUNKCJONALNYCH NA STANOWISKU DOWODZENIA WOJSK LĄDOWYCH

Cz. IV

OPRACOWANIE WARIANTÓW DZIAŁANIA

53735

WARSZAWA

2001

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA DOWODZENIA I ŁĄCZNOŚCI

Mjr dr inż. Marek STRZODA

Kpt. dypl. inż. Grzegorz ROSŁAN

**METODY I TREŚĆ PRACY ZESPOŁÓW
FUNKCJONALNYCH NA STANOWISKU DOWODZENIA
WOJSK LĄDOWYCH**

Cz. IV

OPRACOWANIE WARIANTÓW DZIAŁANIA

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Miejsce opracowania wariantów działania w procesie dowodzenia.....	6
2. Rozważenie czynników wpływających na wykonanie zadania, opracowanie wariantów działania.....	10
2.1. Przebieg rozpoznawczego przygotowania pola walki.....	13
2.2. Ocena wojsk własnych.....	23
2.3. Określenie wariantów działania wojsk własnych.....	27
3. Przykład treści rozważań czynności oceny czynników wpływających na wykonanie zadania i opracowanie wariantów działania.....	32
3.1. Ocena środowiska działań.....	32
3.2. Warianty doktrynalne działania przeciwnika.....	39
3.3. Przewidywany wariant działania przeciwnika.....	45
3.4. Wnioski z oceny wojsk własnych.....	48
3.5. Warianty działania wojsk własnych.....	51
Zakończenie.....	54
Literatura.....	54

Wstęp

Osiągnięcie powodzenia w każdym rodzaju działań warunkowane jest w znacznej mierze posiadaniem sprawnie funkcjonującego systemu dowodzenia. W systemie tym zasadnicze miejsce zajmuje dowództwo danej jednostki realizujące funkcje dowodzenia na stanowisku (stanowiskach) dowodzenia.

Właściwa praca dowództw wszystkich szczebli stanowi warunek niezbędny dla osiągnięcia sukcesu przez walczące jednostki. Aby jednak przekazać podwładnym efekty pracy dowództw w postaci rozkazów i zarządzeń operacyjnych przeprowadzony musi zostać proces technologiczny polegający w dużym uogólnieniu na opracowaniu dokumentów planistycznych, podjęciu decyzji oraz opracowaniu i przekazaniu dokumentów dyrektywnych.

Przeprowadzona przez autorów analiza procesu decyzyjnego wykazała, że w etapie planowania praca sztabu w większości koncentruje się wokół **wariantów działania**.

W ramach cyklu decyzyjnego procesu dowodzenia występuje szereg faz, etapów i czynności w logiczny sposób uporządkowanych, ukierunkowanych na osiągnięciu celów stawianych danemu dowództwu.

W fazie **planowania**, konkretnie zaś w etapie **oceny sytuacji** pojawia się czynność **ocena czynników wpływających na wykonanie zadania i opracowanie wariantów działania**. Znajomość celu realizacji tej czynności ma szczególne znaczenie dla kolejnych etapów i czynności cyklu decyzyjnego procesu dowodzenia, a w szczególności pracy dalszej pracy nad wariantami działania wojsk własnych oraz opracowania dokumentów dowodzenia.

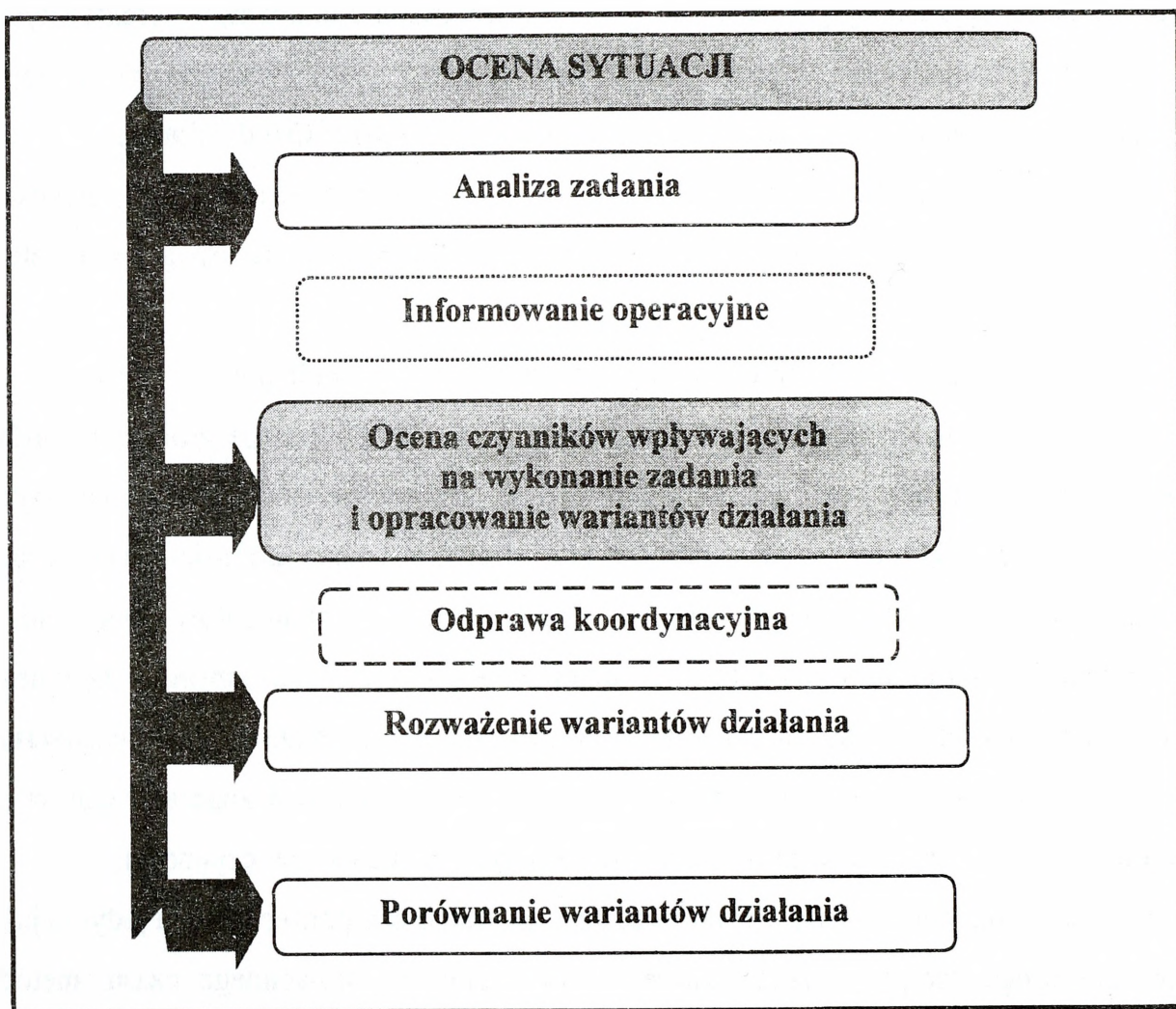
W niniejszym opracowaniu autorzy pragną przedstawić jeden z fragmentów złożonego procesu pracy dowództwa po otrzymaniu nowego zadania, a mianowicie **opracowanie wariantów działania**. Jest to o tyle istotna czynność, że wywiera ona znaczący wpływ na dalszą pracę dowództwa, a jej wyniki są podstawą pracy w toku dalszych czynności.

Opracowania tego nie należy traktować jako instrukcji czy podręcznika, a jedynie jako materiał, z którego czerpać można wzorce w odniesieniu do posiadanego czasu, metody pracy, doświadczenia czy też innych determinantów.

1. Miejsce opracowania wariantów działania w procesie dowodzenia

Praca dowództwa nad opracowaniem nowego zadania rozpoczyna się zazwyczaj po jego otrzymaniu, co następuje albo w postaci wstępnego zarządzenia operacyjnego (bojowego), rozkazu operacyjnego lub w toku operacji (walki) zarządzenia operacyjnego (bojowego). Jednak niekiedy dowódca sam może podjąć ten proces.

Układ i treści poszczególnych etapów pracy dowództwa szczegółowo przedstawiony został w innych opracowaniach, dlatego uwaga autorów koncentrować się będzie na przedsięwzięciach związanych z opracowaniem i oceną wariantów działania wojsk własnych. Kolejność pracy dowództwa w etapie oceny sytuacji przedstawiono na rysunku 1.1.

Rys. 1.1. Praca dowództwa w etapie oceny sytuacji.

Za opracowanie wariantów działania wojsk własnych odpowiada w każdym sztabie komórka planowania (S/G 3 PLANS), która jednocześnie jest koordynatorem prac wszystkich pozostałych komórek sztabu w zakresie przygotowania i oceny wariantów działania. Szef tej komórki ponosi pełną odpowiedzialność za cały proces opracowania, porównania oraz wszechstronnej oceny wariantów działania wojsk własnych. Do jego kompetencji należy

także koordynacja działań z pozostałymi komórkami sztabu w tym obszarze. Ścisły nadzór nad tą działalnością sprawuje szef sztabu, który jest między innymi odpowiedzialny za bezkolizyjną i harmonijną współpracę wszystkich komórek sztabu. Zasadniczym celem działania jest zatem w tym etapie: przygotowanie (opracowanie) wariantów (sposobów) wykonania zadania. Efekty pracy komórki planowania w postaci opracowanych wariantów, ich ocen i wniosków przedstawia dowódcy szef sztabu lub szef komórki planowania (w armiach wielu państw szefem komórki planowania jest szef komórki operacyjnej S/G3). Dokumenty normatywne wojsk lądowych państw NATO podkreślają, że dowódca może aktywnie uczestniczyć w procesie opracowania i oceny wariantów działania i wtedy klasyczne przedstawianie dowódcy wariantów podczas odpraw (koordynacyjnej, decyzyjnej) zastąpione może zostać jedynie prezentacją wniosków lub zagadnień zleconych przez dowódcę. Warto zatem prześledzić jaki jest udział poszczególnych osób funkcyjnych podczas opracowania i oceny wariantów działania. Niezbędnym staje się poczynienie w tym miejscu pewnego rozgraniczenia, przedstawiane poniżej treści odnoszące się będą do dwóch rodzajów sztabów:

- Sztabu „zgranego” stosującego sprawdzone podczas ćwiczeń i treningów metody pracy, ujęte zazwyczaj w „Instrukcji pracy sztabu (stanowiska dowodzenia), charakterystycznej dla tego sztabu (ang. SOP – Standing Operations Procedure);
- Sztabu doraźnie powołanego na czas ćwiczenia (powszechna sytuacja spotykana w uczelniach wojskowych i ośrodkach szkolenia).

Przystępując do opracowania wariantów działania, warto zastanowić się czym jest wariant działania oraz jakie elementy powinien zawierać.

Powszechnie przyjmuje się, że wariant działania jest koncepcją wykonania zadania. Powinien on być opracowany graficznie i uzupełniony częścią opisową. Format części graficznej jest dowolny, często jednak w praktyce dowodzenia spotykamy się ze szkicem wykonanym na folii w formacie A4. Warunkiem jest jednak w tej sytuacji aby wszystkie inne graficzne dokumenty planistyczne (np. ocena terenu, warianty działania przeciwnika) odnoszące się do tych wariantów opracowane były w tym samym formacie (skali) oraz miały te same punkty dowiązania (odniesienia). Odpowiedzialnym za ujednolicenia w tej kwestii jest także szef komórki planowania. Opracowany graficznie wariant działania wojsk własnych powinien przedstawiać:

- Cel działania;
- Sposób, kolejność i termin wykonania zadania;

- Sposób, kolejność i terminy osiągnięcia celów pośrednich;
- Miejsce (kierunek) skupienia głównego wysiłku;
- Ugrupowanie operacyjne (bojowe);
- Rozmieszczenie stanowisk dowodzenia;
- Wstępny podział sił;
- Inne dane stosownie do potrzeb lub wytycznych dowódcy.

Część graficzna uzupełniana jest zazwyczaj tabelami, wykazami i notatkami zawierającymi kalkulacje i uwagi dotyczące tych wariantów, a w tym ich wad i zalet.

Pierwszym etapem pracy dowództwa po otrzymaniu nowego zadania mającym swoje odniesienia do wariantów działania jest analiza zadania. Podczas jej prowadzenia dowódca powinien określić zasadniczy element ujęty później każdym wariacie – cel działania. Następnym elementem określanym przez dowódcę, a przyjmowanym następnie w opracowaniu wariantów jest określenie miejsca i roli własnej jednostki w działaniu przełożonego oraz korelacja działania własnego z działaniem innych jednostek. W sytuacji gdy nie określono tego wcześniej (zazwyczaj w sztabie powoływanym doraźnie) dowódca powinien określić (sprecyzować) kryteria wyboru, które są miernikami oceny poszczególnych wariantów oraz stosownie do przeprowadzonej analizy zadania dowódca powinien każdorazowo określić znaczenie kryteriów (liczbowo lub procentowo). Ten element pracy dowódcy ma duże znaczenie w dalszej pracy sztabu, gdyż wskazuje, które kryteria lub warunki prowadzenia przyszłych działań mają dla dowódcy szczególne znaczenie. Kolejnym ważnym elementem pracy dowódcy może być określenie przez dowódcę myśli przewodniej.

W niektórych publikacjach będących tłumaczeniami wydawnictw zagranicznych można spotkać określenie myśli przewodniej jako zamiaru, co jest jednak błędne z uwagi na znaczenie tych dwóch terminów w procesie pracy dowództwa. Myśl przewodnia jest bowiem jedynie nakreśleniem ogólnego sposobu wykonania zadania jaki przedstawia czasami dowódca swoim podwładnym podczas informowania operacyjnego bez dokonania przez niego żadnych dogłębnych analiz czy kalkulacji. W praktyce myśl przewodnia dowódcy nie powinna krępować czy też ograniczać twórczej pracy sztabu podczas opracowania wariantów działania. Może być ona natomiast rozwinięta i przyjęta przez sztab jako jeden z wariantów działania (lub większa ilość wariantów) oraz porównana i oceniona na tych samych zasadach jak inne warianty.

Prowadząc analizę zadania także pozostałe komórki sztabu realizują przedsięwzięcia mające wpływ na późniejsze warianty działania. Zasadniczymi przedsięwzięciami komórki

planowania jest nakreślenie obszaru przyszłych działań, obszarów zainteresowania oraz obszarów zastrzeżonych. Oficerowie tej komórki powinni także określić wszystkie siły będące w dyspozycji dowódcy oraz zakres uprawnień co do stawiania im zadań. Komórka ta powinna także określić jak płynnie przejść od wykonywania obecnego zadania do realizacji zadania otrzymanego. Pozostałe komórki sztabu także powinny określić potencjał posiadany do wykonania zadania oraz aktualne rozmieszczenie jednostek specjalistycznych.

Wnioski z analizy zadania prowadzonej w poszczególnych komórkach przedstawiane są podczas informowania operacyjnego, podczas którego dowódca musi zapoznać podwładnych z wynikami prowadzonej przez siebie analizy zadania. Jeśli dowódca nie uczestniczy w tej odprawie wszystkie informacje przekazuje w jego imieniu szef sztabu.

Każdorazowo podczas informowania operacyjnego w odniesieniu do przyszłych wariantów działania powinno zostać określone;

- Sprecyzowane zadanie własne (cel działania);
- Myśl przewodnia dowódcy;
- Kryteria wyboru (jeśli nie określono wcześniej);
- Znaczenie poszczególnych kryteriów;
- Termin zapoznania oficerów sztabu z opracowanymi wariantami;
- Termin odprawy koordynacyjnej;
- Termin odprawy decyzyjnej oraz zakres przygotowania danych do decyzji;
- Ewentualne ograniczenia co do sposobów wykonania zadania;
- Inne dane stosownie do potrzeb.

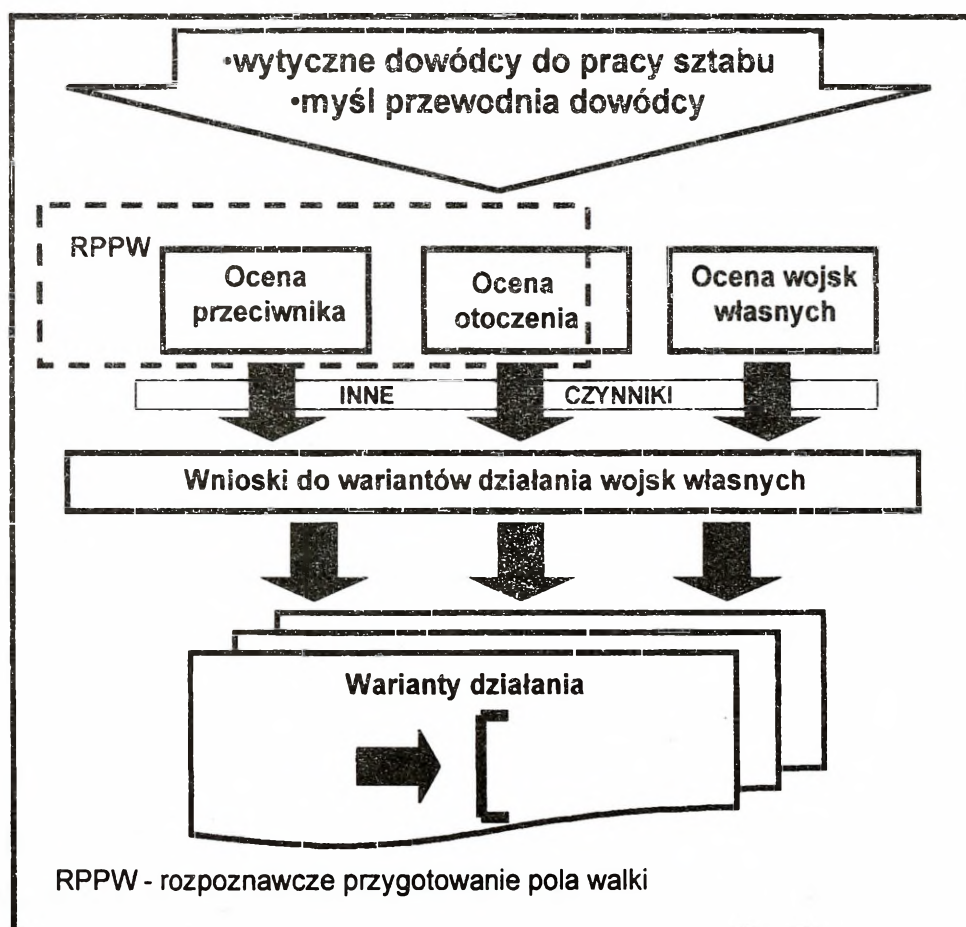
Po zakończeniu informowania operacyjnego szefowie poszczególnych komórek przekazują wytyczne swoim podwładnym co do dalszej pracy. Zasadnicze terminy dotyczące pracy sztabu zapisywane są w planie pracy sztabu, który stanowi zasadniczy dokument organizacyjny pracy sztabu.

2. Rozważenie czynników wpływających na wykonanie zadania, opracowanie wariantów działania

Celem oceny czynników wpływających na wykonanie zadania realizowanej w ramach etapu oceny sytuacji, jest zidentyfikowanie i szczegółowa ocena czynników, które w różny sposób wpływać będą na realizację otrzymanego zadania oraz ustalenie kilku realnych sposobów jego wykonania czyli **wariantów działania wojsk własnych**.

Podczas tej oceny wykonuje się (por. rys.2.1.):

- ocenę przeciwnika;
- ocenę wojsk własnych;
- ocenę otoczenia (warunki terenowe, atmosferyczne, ludność, kultura i religia w obszarze przyszłych działań);
- ocenę innych czynników, które należy wziąć pod uwagę (np. czas).

Rys.2.1. Ocena czynników wpływających na wykonanie zadania i opracowanie wariantów działania wojsk własnych.

Przystępując do rozważenia czynników mających wpływ na wykonanie zadania niezbędna jest ocena możliwości bojowych wojsk własnych i przeciwnika. Wykonywane jest

to zazwyczaj wspólnie przez komórki planowania i rozpoznania. Celem jest w tym momencie porównanie sił własnych i przeciwnika oraz określenie możliwości wykonania zadania. Porównanie sił dotyczy zazwyczaj globalnego stosunku sił znajdujących się w pasie działania własnego w odniesieniu do jednostek walczących (czołgów, zmechanizowanych, piechoty, artylerii do ognia pośredniego, jednostek ppanc, śmigłowców bojowych). Dla ułatwienia przyjęto zasadę, że do kalkulacji tych przyjmuje się jednostki o dwa szczeble niżej niż szczebel dokonujący kalkulacji, np. w brygadzie jednostką kalkulacyjną powinna być kompania, bateria, natomiast w dywizji – batalion, dywizjon. Powszechnie przyjmuje się w armiach państw NATO, że podczas porównania sił używa się odpowiednich przeliczników jakościowych zarówno w odniesieniu do „narodowości” danej jednostki (wiąże się to z jej wyposażeniem bojowym) oraz stopniem jej zdolności bojowej.

Po dokonaniu porównania sił przystępuje się do określenia kolejności wykonania zadania oraz wiążącego się z tym określeniem sposobu wykonania zadania i ugrupowania operacyjnego (bojowego).

Określając kolejność wykonania należy w każdym wariantcie określić etapy realizacji zadania i jeśli to konieczne wyznaczyć cele pośrednie. Kolejność i sposób wykonania zadania odnosi się zazwyczaj w obronie do określenia sposobu: dezorganizacji podejścia przeciwnika i jego rozwinięcia w ugrupowanie operacyjne (bojowe); prowadzenia działań osłonowych; walki o przedni skraj obrony; walki w głębi ugrupowania, a w tym użycie odwodów oraz prowadzenia działań w obszarze tyłowym.

Podczas prowadzenia natarcia możliwości wykonania zadania rozpatruje się w odniesieniu do: sposobów przyjęcia ugrupowania bojowego; walki z elementami osłonowymi przeciwnika; zmylenia go co do kierunku głównego uderzenia; walki w taktycznej strefie obrony; kierunków, rubieży i czasów wprowadzenia do walki odwodów; rozbicia odwodów przeciwnika oraz osiągnięcie celów natarcia. Stosownie do kolejności i sposobu wykonania zadania określa się ugrupowanie operacyjne (bojowe) oraz dokonuje wstępnego podziału sił.

Stosownie do przyjętych ustaleń rozpatruje się także problemy organizacji dowodzenia oraz koordynacji działań. W zakresie organizacji dowodzenia ustalić należy rozmieszczenie stanowisk dowodzenia oraz ich ewentualną oś przesunięcia. W graficznym wariantcie działania przedstawia się zazwyczaj pierwsze położenie stanowiska dowodzenia oraz kolejne planowane położenie. W odniesieniu do elementów koordynacji działań określić należy w każdym wariantcie linie rozgraniczenia, linie koordynacyjne, linię przebiegu przedniego skraju obrony, rubież ataku, rubieże wprowadzania do walki odwodów, obiekty ataku.

Zrealizowanie przedstawionych przedsięwzięć zaowocować powinno graficznym zobrazowaniem wariantu działania uzupełnionego niezbędnymi notatkami.

Po opracowaniu wariantów działania dopuszcza się, jeśli nie zrealizowano tego wcześniej w formie spotkań roboczych, zorganizowanie odprawy koordynacyjnej, podczas której z opracowanymi wariantami działania zapoznawani są kierownicy wszystkich komórek funkcjonalnych stanowiska dowodzenia. Możliwym jest także, aby podczas tej odprawy dowódca zapoznał się z efektami dotychczasowej pracy sztabu w tym zakresie. Może on zaaprobować opracowane warianty działania, zgłosić swoje uwagi, spostrzeżenia, polecić je zmodyfikować lub nakazać niektóre z nich odrzucić. Podkreślić w tym miejscu należy, że warianty działania w toku planowania są „organizmami żywymi” i stosownie do prowadzonych analiz, kalkulacji i zmieniającej się sytuacji można je modyfikować i zmieniać dążąc przy tym do tego aby wyrażały one najlepszy, najbardziej optymalny sposób wykonania zadania. Zdawać sobie jednak należy sprawę, że wyrażenia „najlepszy wariant”, „wariant optymalny” są pojęciami względnymi, a wręcz jak się zdaje „niemierzalnymi”. Ich wartość zależy bowiem od wielu czynników, materialnych i niematerialnych, które wyrażone są miarą zdolności bojowej podległych jednostek, ich przygotowaniem do wykonania zadania, możliwości osiągnięcia zaskoczenia, nowatorstwa, oryginalności, prostoty wykonania oraz wielu innych. Każdorazowo poszczególne warianty działania powinny się jednak od siebie różnić przede wszystkim sposobem osiągnięcia celu, w całym działaniu lub w poszczególnych etapach operacji (walki).

Kolejność ocen poszczególnych grup problemowych nie jest stała i zależy każdorazowo od istoty zadania otrzymanego do wykonania. Sytuacją idealną jest zakończenie przez Zespół Rozpoznania Centrum Dowodzenia SD oceny przeciwnika, warunków terenowych i atmosferycznych zanim Zespół Planowania Centrum Dowodzenia SD rozpocznie ocenę pozostałych czynników. Często jednak jest to niemożliwe. Toteż jako zasadę przyjmuje się, że:

- jeżeli wojska własne prowadzić mają działania o charakterze zaczepnym, Zespół Planowania Centrum Dowodzenia SD rozpoczyna ocenę czynników nie czekając na pełne informacje z Zespołu Rozpoznania Centrum Dowodzenia SD, gdyż narzucenie przeciwnikowi własnej inicjatywy jest jednym z zasadniczych warunków powodzenia przyszłych działań. Podstawą do rozpoczęcia pracy są w takiej sytuacji dotychczas zdobyte informacje. Istotną rolę odgrywa również ich wymiana w ramach informowania operacyjnego;

- jeżeli wojska własne prowadzić będą działania obronne, w których z założenia w początkowym okresie inicjatywa należyć będzie do przeciwnika, Zespół Planowania Centrum Dowodzenia SD powinien rozpocząć pracę dysponując wystarczającą ilością informacji o przeciwniku, otrzymanych od Zespołu Rozpoznania Centrum Dowodzenia.

2.1. Przebieg rozpoznawczego przygotowania pola walki

Istotą **oceny przeciwnika** jest ustalenie najbardziej prawdopodobnego w danej sytuacji sposobu jego działania. Jeżeli jest to niemożliwe, dąży się do określenia wariantu najgroźniejszego dla wojsk własnych. Zespół Rozpoznania Centrum Dowodzenia wykorzystuje w tym celu procedurę rozpoznawczego przygotowania pola walki (RPPW).

Celem rozpoznawczego przygotowania pola walki jest opracowanie możliwych wariantów działania przeciwnika w aktualnych warunkach terenowych i atmosferycznych. Proces ten realizowany jest na wszystkich szczeblach dowodzenia. Zakres jego realizacji warunkowany jest przez czas jakim dysponują jednostki i ich sztaby oraz szczeblem dowodzenia. Można stwierdzić, iż w dywizji i korpusie proces rozpoznawczego przygotowania pola walki ma charakter ciągły¹. Natomiast w brygadzie i batalionie poszczególne etapy łączone są w całość według zaistniałych potrzeb i możliwości. Cały proces rozpoznawczego przygotowania pola walki obejmuje **dwie zasadnicze części**.

Pierwsza to gromadzenie i przetwarzanie posiadanych danych o terenie i przeciwniku.² **Druga** to praktyczne wykorzystanie posiadanych danych do oceny terenu w obszarze działania i określenie zagrożeń w aspekcie potencjalnych możliwości rozpatrywanego przeciwnika.

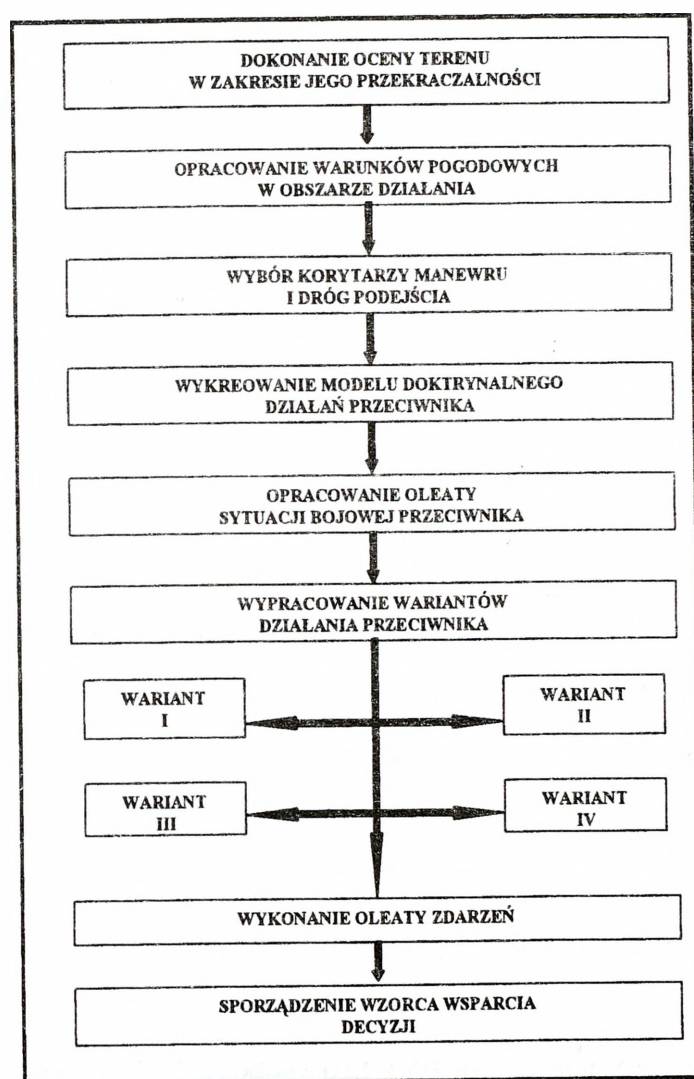
Kolejność czynności w rozpoznawczym przygotowaniu pola walki (rys.2.2.):

1. Przygotowanie mapy terenu na którym prowadzone będą działania. Dokonanie oceny terenu w zakresie jego przekraczalności, infrastruktury, drożni, sieci rzek i kanałów, wzniesień terenowych, itp. (na podstawie oceny terenu nanoszone są na oleatę obszary trudno przejezdne, nieprzejezdne i ograniczające swobodę manewru).

¹ Oznacza to, że wykonywane są wszystkie kolejne oleaty.

² Etap ten realizowany jest w Zespole Rozpoznania Centrum Dowodzenia SD na podstawie posiadanych informacji.

2. Opracowanie warunków pogodowych w obszarze działania. Oleata wykonywana jest zazwyczaj od dywizji wzwyż. Określa się na niej miejsca w obszarze działania, na którym występują mgły (zielony kolor), niski pułap chmur (fiolet), opady (niebieski), charakteryzuje szybkość wiatru, wilgotność powietrza, temperaturę. Oleata wykorzystywana jest do planowania działań desantów powietrznych, przerzutu grup specjalnych, działań lotnictwa, bezpilotowych środków rozpoznawczych, wykorzystania jednostek artylerii, itd.
3. Wybór korytarzy manewru i dróg podejścia. Na podstawie oceny terenu w konkretnych warunkach hydrometeorologicznych określa się dogodne kierunki podejścia i korytarze manewru, oceniając jednocześnie pojemność każdego z nich.

Rys.2.2. Kolejność czynności w ramach rozpoznawczego przygotowania pola walki

4. Wykreowanie modelu doktrynalnego. Ilustruje on taktyczne lub operacyjne założenia prowadzenia określonych działań przez przeciwnika. Z zasady obrazuje działanie sił

przeciwnika o dwa szczeble niżej tj. na szczeblu batalionu do plutonu, na szczeblu dywizji do batalionu, na szczeblu korpusu do brygady itp.

5. Przygotowanie oleaty sytuacji bojowej. Wykonywana jest na podstawie aktualnej sytuacji przeciwnika, wzorca jego działań doktrynalnych w odpowiedniej skali mapy i z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z oceny terenu. Na jej podstawie opracowuje się potencjalne sposoby działań przeciwnika. Można również zobrazować prawdopodobny wariant działania przeciwnika na tej oleacie. W tym wypadku oleat tego typu może powstać kilka. Dowódca wybiera z nich najbardziej prawdopodobny lub dwa, trzy do których planuje się ogólnie użycie własnych sił, oraz jeden według którego planuje się szczegółowo operacje, walkę.
6. Wykonanie oleaty zdarzeń. Opracowana jest przez zespół oficerów z Zespołu Rozpoznania i Zespołu Planowania Centrum Dowodzenia na podstawie przyjętego do planowania najbardziej prawdopodobnego (najgroźniejszego) wariantu działania przeciwnika z opisaniem tzw. linii czasowych ilustrujących jego aktywność bojową w czasie prowadzenia walki. Linie czasowe określają położenie elementów ugrupowania bojowego w terenie w stosunku do czasu. W Zespole Rozpoznania Centrum Dowodzenia wybiera się i nanosi na oleatę punkty kontrolne i obszary zainteresowania, które potwierdzą lub zasugerują konieczność zmiany przyjętego wariantu działania przeciwnika.
7. Sporządzenie wzorca wsparcia decyzji. Oleatę tę wykonuje w zasadzie oficer Zespołu Planowania Centrum Dowodzenia. Rola Zespołu Rozpoznania sprowadza się do wsparcia informacyjnego wytwarzanego dokumentu. Obrazuje on działanie przeciwnika oraz możliwe przeciwdziałanie, według opracowanego wariantu i zawiera zazwyczaj:
 - punkty kontrolne;
 - obszary zainteresowania;
 - obszary oddziaływania ogniowego (obszary zainteresowania celami);
 - punkty zainteresowania celami;
 - punkty decyzyjne.

Na niższych szczeblach dowodzenia, gdzie ze względu na stan osobowy komórek rozpoznawczych i czas potrzebny na przygotowanie działań nie można wykonać wszystkich dokumentów RPPW, dopuszczalne jest łączenie niektórych elementów ze sobą. Dotyczy to w szczególności oleat:

- oceny terenu, pogody i dróg podejścia i korytarzy manewru;
- sytuacji bojowej i wariantów działania przeciwnika;
- zdarzeń i wzorca wsparcia decyzji.

Jedną z ważniejszych czynności realizowanych podczas rozpoznawczego (informacyjnego) przygotowania pola walki (IPB) jest ocena środowiska działań. Środowisko działań zawsze wywierało istotny wpływ na możliwości i sposoby prowadzenia działań bojowych. Współcześnie, mimo rozwoju nowoczesnych środków walki, konieczne jest ciągle dostrzeganie i uwzględnianie umiejętności wykorzystania środowiska, jego walorów taktycznych oraz wpływu na działania bojowe wojsk własnych i przeciwnika.

Ocena środowiska działań i aktualnej sytuacji operacyjno – taktycznej jest punktem wyjściowym do opracowania możliwych wariantów działania przeciwnika. Na szczeblu oddziału działa specjalny zespół ludzi, przygotowany do oceny terenu i jego wpływu na działania bojowe. Efektem końcowym tej pracy są przede wszystkim wnioski dotyczące oceny terenu i pogody oraz ich wpływu na realizację zadań bojowych.

Na charakterystykę środowiska działań składa się ocena terenu, pogody oraz dróg podejścia i korytarzy manewru, a jej odzwierciedleniem są specjalnie wykonywane oleaty.

Ocena terenu

Teren stanowi jeden z ważniejszych elementów sytuacji bojowej. W zależności od pory roku, pogody, przygotowania pod względem operacyjnym i dokonanych zniszczeń wynikłych z działań, teren w różnym stopniu wpływa na jej obraz. Każdy rodzaj terenu ma określone właściwości taktyczne, które wpływają na użycie sprzętu bojowego i sposoby prowadzenia walki.

Podczas rozpatrywania wpływu terenu na prowadzenie działań bojowych bierze się pod uwagę m.in. jego wpływ na:

- obronę i ochronę ludzi oraz sprzętu, zwłaszcza przed BMR;
- możliwości prowadzenia walki przez obie strony;
- warunki prowadzenia obserwacji optycznej i elektronicznej;
- możliwości prowadzenia ognia na wprost i z zakrytych stanowisk ogniowych;
- warunki maskowania ludzi i sprzętu, zwłaszcza środków ogniowych i radioelektronicznych;
- rozmieszczenie stanowisk dowodzenia i ogniowych;

- pokonywanie terenu drogami i na przełaj, czyli ruch i manewr sprzętem;
- warunki prowadzenia orientacji topograficznej.

Terenem z wojskowego punktu widzenia nazywamy dowolny wycinek obszaru (powierzchni) ziemi wraz z jego rzeźbą i pokryciem. Pokrycie zazwyczaj dzieli się na naturalne i sztuczne. Do naturalnych elementów pokrycia zalicza się m.in. lasy, rzeki, jeziora. Elementy, które powstały w sposób naturalny, w wyniku oddziaływania czynników przyrodniczych.

Z kolei sztuczne, to wszystkie elementy terenowe, które zostały zbudowane przez człowieka, tzn. miasta, drogi, kanały, mosty itp.

Teren ma bardzo zróżnicowaną budowę i ze względu na działania bojowe wyróżnia się w nim następujące główne elementy składowe:

- rzeźbę;
- grunty;
- wody;
- roślinność;
- osiedla;
- drogi i węzły komunikacyjne.

Teren pod względem rzeźby (ukształtowania) dzieli się na: równinny, falisty, pagórkowaty, górski i wysokogórski. Natomiast ze względów praktycznych na:

- równinny;
- pagórkowaty;

Kolejnym elementem składowym terenu jest grunt. Odgrywa on bardzo istotną rolę w czasie pokonywania terenu, zwłaszcza na przełaj i podczas wykonywania objazdów zniszczonych odcinków dróg. Możliwość pokonania terenu zależy od wytrzymałości gruntu na nacisk, czyli od jego spoistości i nawilgocenia, oraz nacisku jednostkowego wozów bojowych. Grunt wpływa także na rozbudowę terenu pod względem inżynieryjnym. Ze względu na twardość, grunt dzieli się na:

- miękki (np. piasek, glina z piaskiem);
- średni (np. glina, margiel);
- twardy (np. gliny łupkowe, grunty zamrażnięte);
- bardzo twardy (np. skały granitowe, bazaltowe, piaskowce, wapienie).

I tak, grunt może być m.in. piaszczysty, gliniasty, ilasty, zwirowy i skalisty.

Bardzo duże znaczenie na prowadzenie działań bojowych mają również wody. Występują one na Ziemi w postaci rzek, kanałów, jezior, sztucznych zbiorników wodnych i w działaniach bojowych traktowane są jako przeszkody terenowe. Mimo rozwoju nowoczesnych środków walki, wody z jednej strony utrudniają prowadzenie działań zaczepnych, z drugiej – stwarzają dogodne warunki do organizowania obrony. Ponadto rzeki i jeziora mogą być wykorzystane jako szlaki komunikacyjne. Przyczyniają się także do kanalizacji ruchu wojsk i stanowią poważną dla nich przeszkodę.

Oceniając wody należy wziąć pod uwagę szereg charakteryzujących je wielkości, a przede wszystkim:

- szerokość i głębokość rzek, zbiorników wodnych;
- prędkość i kierunek prądu rzek;
- ukształtowanie i rodzaj dna rzek i jezior oraz ich brzegów.

Przy ocenie wpływu wód na prowadzenie działań bojowych nie można pominąć pory roku i panujących aktualnie warunków atmosferycznych, gdyż czynniki te istotnie wpływają na ich zachowanie.

Następnym elementem składowym terenu, który wywiera duży wpływ na działania bojowe wojsk jest roślinność. Szatę roślinną tworzą: lasy, zagajniki, zarośla, grupy drzew. Z grupy tej, najbardziej istotne pod względem wpływu na działania są lasy. Lasy w trakcie prowadzenia działań bojowych ułatwiają ochronę oraz obronę ludzi i środków walki, stwarzają dogodne warunki do maskowania. Z drugiej strony stanowią poważną przeszkodę naturalną, są źródłem zagrożenia pożarowego. Ponadto utrudniają obserwację, łączność i zmniejszają pole rażenia.

Szczególne znaczenie na działania wojsk mają jedynie duże obszary leśne. Przy ocenie lasu, np. jego przekraczalności przez wojska należy wziąć pod uwagę m.in.:

- gęstość i grubość drzew;
- rodzaj gruntu;
- rzeźbę terenu;
- sieć dróg i przesiek;
- porę roku;
- aktualne warunki pogodowe.

Las można pokonywać na wozach bojowych lub pieszo, drogami, przesiekami, między drzewami lub utworzonymi przejściami.

Istotną rolę w prowadzeniu działań bojowych mają także osiedla, czyli miasta, osady, wsie i przysiółki. Osiedla z jednej strony stwarzają dogodne warunki do ochrony oraz obrony

ludzi i sprzętu, zapewniają dobre maskowanie i budowę barykad, z drugiej jednak strony – stanowią poważną przeszkodę, której pokonanie może być niemożliwe. Ponadto utrudniają prowadzenie obserwacji, ognia i utrzymanie łączności. Wszystkie budowle oraz towarzyszące im skupiska ludzkie tworzą specyficzne warunki. Na sposoby prowadzenia walki istotnie wpływają przede wszystkim miasta. Ich kształt, infrastruktura, położenie a także znaczenie polityczno – militarne.

Ostatnim znaczącym elementem składowym terenu, wpływającym istotnie na działania bojowe wojsk są drogi i węzły komunikacyjne (drogowe i kolejowe). Gęsta sieć dróg sprzyja szybkiemu przegrupowaniu wojsk, wykonywaniu manewrów i rozwijaniu wojsk do walki. Wpływa korzystnie na zaopatrywanie walczących wojsk oraz ich ewentualną ewakuację na inne, zagrożone odcinki. Oceniając drogi i węzły komunikacyjne nie można ograniczać się tylko do ich liczby i kierunku przebiegu, ważny jest także ich rodzaj i aktualny stan, np. po uwzględnieniu warunków atmosferycznych. Charakterystykę terenu pod kątem jego przekraczalności przedstawia tabela 1³.

Ocenę terenu dokonuje się z jednakową wnikliwością zarówno po stronie własnej jak i przeciwnika. Stopień szczegółowości oceny terenu zależy od szerebla dowodzenia i granic stref odpowiedzialności rozpoznawczej i zainteresowania. Większej szczegółowości wymaga strefa odpowiedzialności.

³ M. Wrzosek, *Praca taktycznej komórki rozpoznawczej G 2*, Dodatek do Przeglądu wojsk lądowych nr 9, 1997.

Rodzaj terenu	Charakterystyka		
	terenu przejeźdnego	terenu trudno przejeźdnego	terenu nieprzejeźdnego
Rejony zurbanizowane			szersze niż 500m lub mniejsze lecz trudne do obejścia;
Przeszkody wodne	szerokość mniejsza niż 1,5m; głębokość ponad 0,6m;	wysokość brzegów do 1,2m; prędkość nurtu do 1,5m/s; głębokość do 1,2m – możliwość pokonania przeszkody na wybranych odcinkach.	wysokość brzegów ponad 1,2m; prędkość nurtu większa niż 1,5m/s; głębokość ponad 1,2m; - przeszkody do pokonania których wymagany jest sprzęt przeprawowy.
Nachylenie zboczy	mniejsze niż 30%	od 30 do 50%	powyżej 50%
Lasy	grubość pnia drzewa mniej niż 5cm; odległości między drzewami większe niż 5m;	grubość pnia drzewa ponad 5cm; odległości między drzewami mniejsze niż 5m;	grubość pnia drzewa 15 - 20cm; odległości między drzewami mniejsze niż 5m;
Inne przeszkody			poła minowe, rowy przeciwczołgowe, powalone drzewa.

Tabela 1. Charakterystyka terenu pod kątem przekraczalności

Ocena pogody

Duży wpływ na działania bojowe wojsk wywierają warunki atmosferyczne (pogodowe). Pogoda (w znaczeniu wojskowym) to chwilowy stan zespołu elementów meteorologicznych, na które składają się przede wszystkim: temperatura i wilgotność powietrza, zachmurzenie, opady, widzialności, kierunek wiatru oraz ciśnienie atmosferyczne.

Oceniając pogodę nie należy pomijać pory roku i doby, gdyż i te elementy wywierają istotny wpływ na przygotowanie i prowadzenie działań bojowych.

Współcześnie, chociaż siły zbrojne zdolne są do prowadzenia działań w każdych warunkach atmosferycznych i o dowolnej porze doby i roku, to jednak pogoda w połączeniu z terenem ma niebagatelny wpływ na tempo i charakter tych działań.

Właściwości terenu ulegają nie tylko zmianom sezonowym ale i zależą od aktualnych warunków atmosferycznych. Ten sam teren w letnich, zimowych i wiosenno – jesiennych okresach ma inną przekraczalność, różne warunki maskowania, obserwacji, inżynierskiej rozbudowy i orientowania się, czyli zmieniają się jego właściwości taktyczne.

Wiosną i jesienią, wskutek roztopów, powodzi i zwiększonej ilości opadów, właściwości taktyczne terenu pogarszają się, zwłaszcza jego przekraczalność. Utrudnione jest a czasem i wręcz niemożliwe jego pokonanie przez wozy bojowe.

Wiosenne roztopy przyczyniają się do przyboru wód w rzekach i jeziorach. Poziom wody podnosi się także podczas intensywnych opadów deszczu. Często spokojne strumyki zmieniają się w rwące rzeki, tworząc z nich trudne do pokonania przeszkody. Wiosną i jesienią mamy także do czynienia ze znacznymi wahaniami temperatury, gęstą mgłą i silnymi wiatrami. Czynniki te mogą wpływać ujemnie na kondycję psychofizyczną żołnierzy, którą też trzeba uwzględnić na etapie planowania działań.

Zupełnie inne właściwości taktyczne terenu występują zimą i latem. Podczas prowadzenia działań zimą musimy uwzględnić przede wszystkim niskie temperatury i opady śniegu. Czynniki te odgrywają niebagatelny wpływ na ludzi i sprzęt bojowy. Niskie temperatury utrudniają prowadzenie prac inżynierskich a oblodzone drogi znacznie spowalniają ruch pojazdów. Z drugiej jednak strony zimą możliwe jest pokonanie terenów, które wiosną i jesienią są trudno przekraczalne (np. bagna).

Diametralnie inne warunki prowadzenia działań bojowych występują latem. Długie dni i krótkie noce sprzyjają przede wszystkim wykorzystaniu lotnictwa, bogata roślinność stwarza dogodniejsze (niż zimą) warunki maskowania.

Dostarczaniem danych o pogodzie dla potrzeb wojska zajmuje się służba meteorologiczna. Do komórki G2 napływają komunikaty meteo zazwyczaj ze szczebla korpusu. Dużo informacji o warunkach atmosferycznych znaleźć można także w części rozkazu operacyjnego, dotyczącej rozpoznania.

Wszystkie wyżej wymienione informacje stanowią podstawę do opracowania oleaty oceny pogody, na którą nanosi się:

- obszary ograniczonej widoczności (rejon występowania mgieł) – kolor zielony;
- obszary objęte lokalnym zachmurzeniem – kolor purpurowy;
- obszary intensywnych opadów atmosferycznych – kolor niebieski;
- wielkość opadów – opisowo;
- kierunek i prędkość wiatru – opisowo;
- wartość temperatury – opisowo;

- inne, według uznania niezbędne, parametry – opisowo.

Oleata oceny pogody może być wykonana jako oddzielny załącznik do części rozkazu operacyjnego „Rozpoznanie” lub może stanowić całość z oleatą oceny terenu.

Określanie dróg podejścia i korytarzy manewru

Podstawą poprawnego określenia dróg podejścia i korytarzy manewru jest właściwie wykonana ocena terenu, pod kątem określonych warunków pogodowych. Realizowane jest to w formie graficznej, na oddzielnej oleacie, od szczebla oddziału wzwyż. Na niższych szczeblach określanie dróg podejścia i korytarzy manewru wykonuje się na oleacie zawierającej ocenę terenu i pogody.

Kształt dróg podejścia i korytarzy manewru wykreślony na oleacie odzwierciedla możliwość rozwinięcia środków walki w szyku bojowym, innymi słowy jest to obszar czołgodostępny. Drogi podejścia i korytarze manewru wyznacza się na całą głębokość strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, a grot strzałki, którym zakończona jest droga określa ogólny kierunek przemieszczania się sił przeciwnika.

Obok zobrazowania dróg podejścia i korytarzy manewru na oleacie umieszcza się również w formie graficznej ich pojemność. Pojemność dróg podejścia (korytarzy manewru) jest to wielkość charakteryzująca maksymalną dopuszczalną intensywność ruchu wojsk w określonej jednostce czasu (godzina, doba). Odgrywa ona bardzo ważną rolę w działaniach bojowych, określa bowiem ile środków walki można przemieścić, np. w ciągu doby. Pojemność ta zależy m.in. od: rodzaju gruntu, panujących warunków atmosferycznych i prędkości marszu kolumn wojskowych.

Pojemność dróg podejścia (korytarzy manewru) można wyrazić na oleacie za pomocą znaku taktycznego (graficznie) lub opisowo. Uzupełnieniem tych informacji, bardzo istotnym dla oceny dróg podejścia i korytarzy manewru, jest jakościowa charakterystyka przemieszczających się jednostek.

Szczebel organizacyjny	Szerokość korytarza ruchu (km)	Odległość między korytarzami ruchu (km)
Kompania	0,5	0,5
Batalion (dywizjon)	1,5	2,0
Brygada (pułk)	3,0	6,0
Dywizja	6,0	10,0

Tabela 2. Wymagane szerokości korytarzy ruchu

Podstawowym kolorem, obowiązującym podczas wyznaczania dróg podejścia i korytarzy manewru na oleacie, jest czerwony. Bardzo często ze względów praktycznych, używany jest kolor czarny.

W wyniku przeprowadzenia rozpoznawczego przygotowania pola walki określa się również luki w wiedzy o przeciwniku i terenie oraz stopień niepewności co do jego przyszłych działań. Wybiera się także wysoko opłacalne cele do porażenia. Dane te są podstawą do planowania działań rozpoznawczych.

2.2. Ocena wojsk własnych

W ramach **oceny wojsk własnych** poddaje się wnikliwej analizie zdolność bojową tych sił, to znaczy:

- stopień gotowości bojowej;
- ukończenie, stan morale i poziom wyszkolenia;
- ◆ w jakim stopniu wojska własne są ukończone w ludzi i sprzęt?;
- ◆ jaki jest poziom morale żołnierzy, czy są pod tym względem zdolni do wykonywania zadań o wysokim stopniu trudności?;

- ◆ czy poziom wyszkolenia jest wystarczający, czy pozwala na pełne wykorzystanie skomplikowanego sprzętu bojowego oraz prowadzenie działań w trudnych warunkach (np. w warunkach szczególnych)?;
 - rodzaj posiadanego uzbrojenia i wyposażenia;
- ◆ czy w stosunku do przeciwników posiadany sprzęt bojowy posiada podobne (lepsze, gorsze) parametry?;
- ◆ czy jest adekwatny do otrzymanego zadania?;
- ◆ czy inne rodzaje wyposażenia są odpowiednie do zapewnienia wykonania zadania?;
 - zakres i rodzaj dostępnego wsparcia bojowego;
- ◆ na jakie wsparcie bojowe (środkami organicznymi, przydzielonymi i wspierającymi) mogą liczyć wojska własne?;
- ◆ jakie są ograniczenia w wykorzystaniu tego wsparcia (np. ograniczony czas, limity amunicji, warunki atmosferyczne, terenowe itp.)
 - możliwości zabezpieczenia logistycznego;
- ◆ czy posiadany potencjał logistyczny jest wystarczający do wykonania zadania?;
 - możliwości rozpoznania;
- ◆ czy posiadane siły i środki rozpoznania umożliwią zdobywanie wiadomości o przeciwniku w zakresie wynikającym z istoty otrzymanego zadania?;
 - wsparcie przez inne siły (sąsiedzi, sojusznicy);
- ◆ co robią (w jakiej znajdują się sytuacji) sąsiedzi, wojska walczące w przedzie?;
- ◆ czy i w jakiej sytuacji oraz w jakim zakresie można liczyć na wsparcie z ich strony?;
 - wyszkolenie i doświadczenie dowódców;
- ◆ jaki jest poziom wyszkolenia i doświadczenia podległych dowódców?;
- ◆ czy istnieją przesłanki uzależniające postawienie zadania o określonym stopniu trudności konkretnemu dowódcy?

W celu umożliwienia realistycznej i opartej na stanie rzeczywistym oceny wojsk własnych wykorzystuje się pomocniczy dokument dowodzenia o charakterze sprawozdawczo informacyjnym – **zestawienie sił i środków** (rys.2.3.). Jest on prowadzony i w sposób ciągły uaktualniany we wszystkich komórkach funkcjonalnych SD, przy czym zawartość informacyjna zestawienia uzależniona jest od zakresu odpowiedzialności danej komórki.

Stan na: 050930 A MAJ 1999 4 BZ Zespół Planowania							
Zestawienie sił i środków							
Sily i środki Poddział	Czołgi	BWP	Artyleria do ognia pośredniego	Środki plot	Środki ppanc	Śmigłowce	Stan osobowy
1 bcz	34	6	6	-	-	-	138
2 bcz	30	4	-	-	-	-	126
3 bz	-	30	12	-	-	-	284
4 bz	-	26	12	-	-	-	276
5 bpzmot	-	12	16	-	6	-	264
4 das	-	12	12	-	12	-	112
4 dappanc	-	-	-	-	18	-	96
4 dplot	-	-	-	32	-	-	98
Razem	64	80	58	32	36	24 (TACOM)	1542

Rys.2.3. Przykład dokumentu „Zestawienie sił i środków” (wariant).

Dysponując wnioskami z oceny przeciwnika oraz wojsk własnych możliwe staje się dokonanie **porównania sił**. Porównanie to ma charakter globalny, to znaczy obejmuje przeciwstawienie posiadanemu potencjałowi wojsk własnych potencjału przeciwnika, z uwzględnieniem zmian tych potencjałów w czasie i przestrzeni. Jako dokument o charakterze pomocniczym może być w tym zakresie wykorzystywana **tabela porównania sił** (rys.2.4.).

Wojska własne				Przeciwnik			
Tabela porównania sił							
Jednostka Rodzaj	4 BZ	1 / 2 pa	Razem wojska własne	Stosunek sił	Razem przeciwnik	12 bz (+)	Jednostka Rodzaj
	6	-	6	6 : 1	1	1	 En
	6	-	6	2 : 1	3	3	 En
	2	2	4	4 : 1	1	1	 En
	3	-	3	3 : 1	1	1	 En

Rys.2.4. Przykład tabeli porównania sił (wariant).

Istotą **oceny otoczenia** jest zidentyfikowanie pozytywnego i negatywnego wpływu jaki warunki terenowe, atmosferyczne, widoczność i inne czynniki będą miały na działanie zarówno wojsk własnych jak i przeciwnika⁴.

Ocena czynnika czasu ma znaczenie szczególne dla rozwiązania przez dowództwo problemu zsynchronizowania trzech elementów: sił, przestrzeni i czasu, to znaczy zidentyfikowania rozwiązań pozwalających mieć **wystarczające siły w odpowiednim miejscu (przestrzeń), i we właściwym czasie**. Czas stanowi zwykle czynnik ograniczający swobodę działania i musi być zawsze brany pod uwagę podczas ustalania wariantów działania wojsk własnych. Toteż szczególnie dokładnym ocenom poddaje się ramy czasowe każdego zidentyfikowanego zadania cząstkowego biorąc pod uwagę kolejność ich realizacji oraz czas trwania każdego z nich (tak dalece jak jest to możliwe do skalkulowania).

Wnioski z wymienionych ocen prowadzą do wyspecyfikowania kilku realnych wariantów działania wojsk własnych.

2.3. Określenie wariantów działania wojsk własnych

Na bazie wniosków z analizy zadania i oceny czynników wpływających na wykonanie zadania opracowywane są, na tym etapie jeszcze niezbyt szczegółowe „szkice – plany działania”. Każdy bowiem **wariant działania** jest niczym innym jak ogólnym zarysem planu jednego z możliwych sposobów wykonania zadania. Oznacza to, iż w ramach tych czynności dowództwa powstaje, niejako równolegle, kilka przyszłych planów działania.

Wnioski z dokonywanych ocen pozwalają na **określenie kolejności wykonania zadania** oraz wiążące się z tym **określenie sposobu wykonania zadania** i w konsekwencji **ugrupowania operacyjnego (bojowego)**.

Określając kolejność wykonania należy w każdym wariantcie określić **jakie etapy i w jakiej kolejności będą realizowane** oraz jeśli to konieczne wyznaczyć **cele pośrednie**. Kolejność wykonania zadania w obronie odnosi się zazwyczaj do:

- dezorganizacji podejścia przeciwnika i jego rozwinięcia w ugrupowanie operacyjne (bojowe);
- prowadzenia działań osłonowych;
- walki o przedni skraj obrony;
- walki w głębi ugrupowania, a w tym:
- użycia odwodów;
- prowadzenia działań w obszarze tyłowym.

Podczas planowania natarcia możliwości wykonania zadania rozpatruje się w odniesieniu do:

- walki z elementami osłonowymi przeciwnika;
- zmylenia go co do kierunku głównego uderzenia;
- walki w taktycznej strefie obrony;
- kierunków, rubieży i czasów wprowadzenia do walki własnych odwodów;
- rozbicia odwodów przeciwnika
- osiągnięcie celów natarcia.

Określenie **sposobu wykonania zadania** polega na sprecyzowaniu **jak realizowane będą wyspecyfikowane wcześniej etapy**.

⁴ Problematyka szczegółowej oceny warunków terenowych i atmosferycznych wchodzi w zakres RPPW.

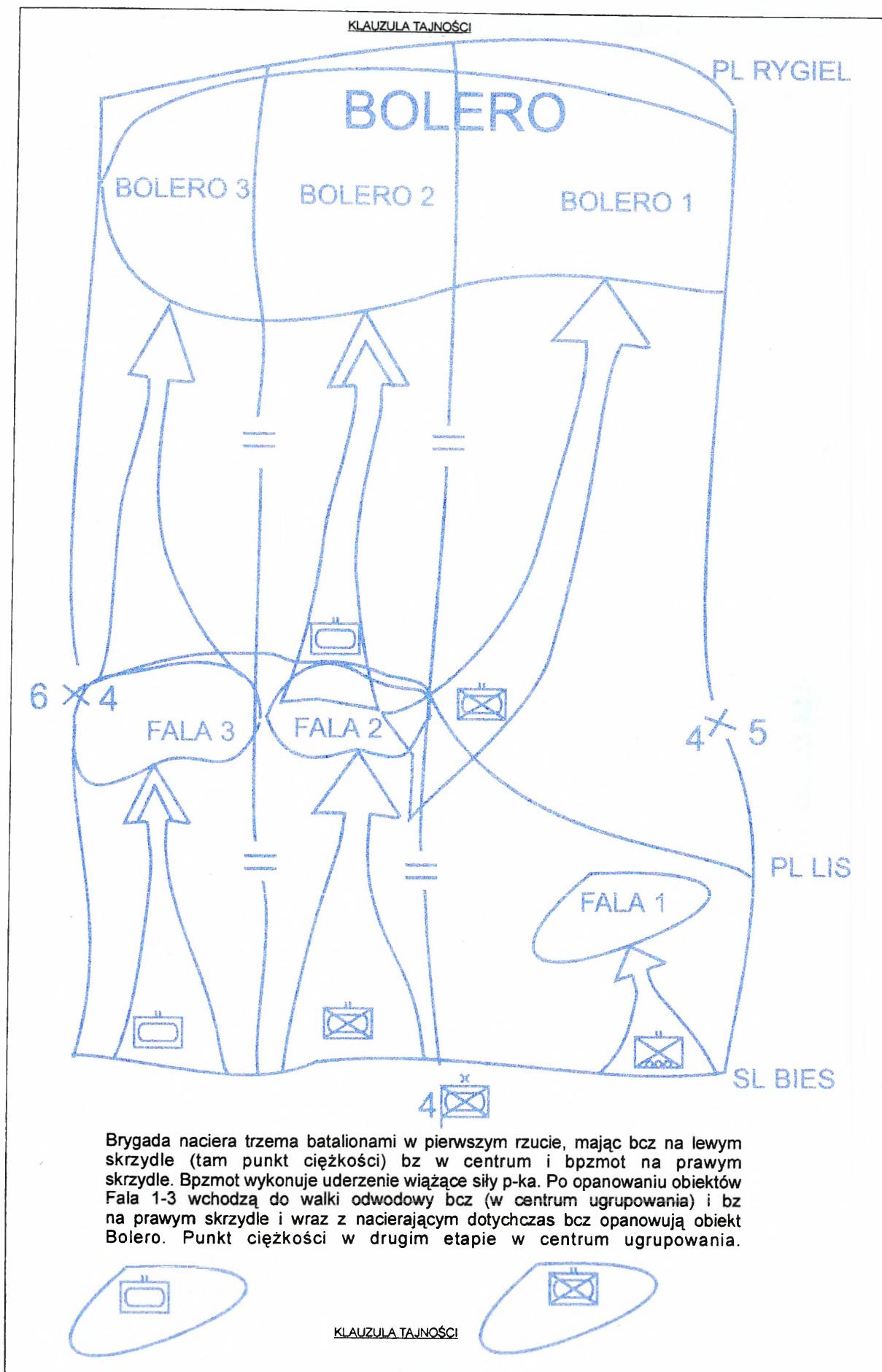
W każdej sytuacji, stosownie do kolejności i sposobu wykonania zadania określa się ugrupowanie operacyjne (bojowe) oraz dokonuje wstępnego podziału sił. Pamiętać należy, że **ugrupowanie operacyjne (bojowe) jest konsekwencją przyjętego sposobu działania, nigdy odwrotnie!**

Zgodnie z przyjętymi ustaleniami rozpatruje się następnie problemy **dowodzenia** oraz **synchronizacji działań**. W zakresie dowodzenia ustalić należy wstępne rozmieszczenie stanowisk dowodzenia i ich ewentualną oś przesunięcia. W graficznym wariancie działania przedstawia się zazwyczaj pierwsze oraz co najmniej jedno kolejne planowane położenie stanowiska dowodzenia. W odniesieniu do synchronizacji określić należy w każdym wariancie linie rozgraniczenia oraz niezbędne linie koordynacyjne (linię przebiegu przedniego skraju obrony, rubież ataku, rubież wprowadzania do walki odwodów itp.), obiekty ataku, a także inne elementy dowodzenia i koordynacji działań stosownie do potrzeb.

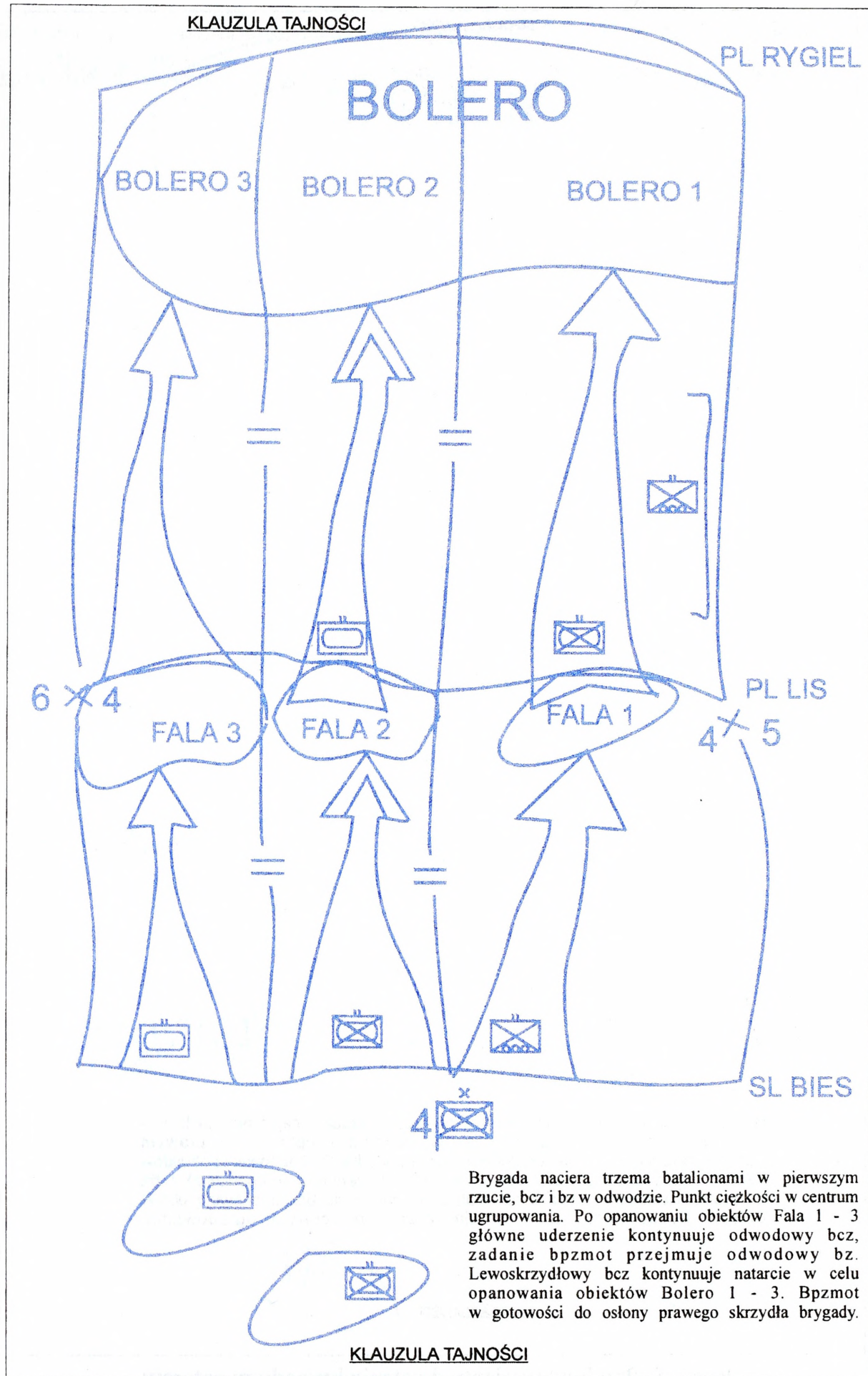
Każdy ze sporządzonych tą drogą wariantów działania składa się ze szkicu i pisemnej notatki (legandy) wyjaśniającej istotę sposobu wykonania zadania oraz podającej informacje, których nie można przedstawić graficznie (za pomocą znaków taktycznych). Szkic przedstawia zazwyczaj (por. rys. 2.5. i 2.6):

- ugrupowanie bojowe;
- wstępny podział sił;
- sposób wykonania zadania, w tym punkt ciężkości (rejon o kluczowym znaczeniu);
- rozmieszczenie SD.

Ugrupowanie bojowe oraz wstępny podział sił przedstawia się jeden szczebel w dół. W zasadzie nie podaje się na szkicu numerów (nazw) pododdziałów, oddziałów czy związków taktycznych, pozostawiając to decyzji dowódcy. Szkic zawiera tylko elementy ogólnowojskowe, chyba, że rozmieszczenie i sposób użycia elementów specjalistycznych jest szczególnie istotny dla sposobu wykonania zadania w danym wariancie działania.

Rys.2.5. Przykład wariantu działania brygady w natarciu.
(wariant 1)

Rys.2.6. Przykład wariantu działania brygady w natarciu.
(wariant 2)

Bardzo istotnym dla prawidłowego przebiegu cyklu decyzyjnego procesu dowodzenia jest fakt, iż **przygotowywane warianty działania wojsk własnych powinny w jednoznaczny sposób różnić się od siebie pod względem sposobu osiągnięcia założonego celu. Jednocześnie muszą pozostawać w zgodzie z myślą przewodnią przełożonego i dowódcy** danego szczebla dowodzenia.

Podsumowując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że zasadniczymi czynnościami realizowanymi podczas tego etapu pracy jest:

- ocena możliwości bojowych jednostek (wojsk) własnych i przeciwnika;
- ustalenie potencjalnych sposobów wykonania zadania;
- dokonanie wstępnego podziału sił;
- przygotowanie schematu manewru (ogólnego zarysu przyszłych działań);

ustalenie rozmieszczenia stanowisk dowodzenia.

3. Przykład treści rozważań czynności ocena czynników wpływających na wykonanie zadania i opracowania wariantów działania

3.1. Ocena środowiska działań

a) WOJSKOWO-GEOGRAFICZNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Omawiany obszar leży pod względem geograficznym na terenie Niziny Środkowomazowieckiej i Niziny Południowopodlaskiej. W obrębie obszaru zainteresowania 41 BZ, nizinę środkowomazowiecką i południowopodlaską stanowią przede wszystkim: Równina Wołomińska i Wysoczyzna Katuszyńska. Do najistotniejszych elementów środowiska geograficznego będących zarazem ważnymi czynnikami warunkującymi przebieg działań militarnych na omawianym obszarze należą: rzeźba terenu, wody, kompleksy leśne, grunty.

Omawiany obszar obejmuje pas, który pod względem ukształtowania powierzchni przedstawia się jako płaska równina o nachyleniu w kierunku zachodnim. Przeważa teren płaski, lub nieznacznie sfałdowany, miejscami łagodnie pagórkowaty. W przeważającej części jest to obszar otwarty płaski. Zdecydowana większość obszaru zainteresowania leży na wysokościach 80-150 m n.p.m. Spadki zboczy w terenie łagodnie pagórkowatym wahają się w granicach 2°-10°. W porze suchej rzeźba terenu nie stanowi przeszkody dla przemarszu wojsk. Szybkość przemarszu na przełaj jest dobra. Warunki obserwacji oraz prowadzenia ognia i łączności są na ogół dobre, jedynie niezbyt sprzyjające w północnej części, gdzie rzeźba falista stwarza wiele pól niewidocznych za wzniesieniami. Na terenach równinnych warunki te są na ogół dobre, a występujące wzgórza dają daleki wgląd w okoliczne tereny.

Prezentowany teren jest w 35 % zalesiony. Występujące masywy leśne są na ogół nieprzejezdne na przełaj (średnica drzew wynosi 20-30 cm i więcej). Poza kilkoma większymi obszarami leśnymi występują zazwyczaj małe obszarowo i niezbyt liczne kompleksy leśne. W lasach na obszarze działań przeważają drzewostany iglaste z przewagą sosny oraz mieszane z dębem i świerkiem. W obniżeniach terenowych i dolinach rzek dominują lasy łęgowe. Ruch kolumn wojskowych jest możliwy wzdłuż dróg i przesiek.

Na analizowanym obszarze przeważają grunty piaszczyste lub piaszczysto - gliniaste. Te ostatnie ciągną się głównym pasem na północ od m. Garwolin w kierunku północno - wschodnim do m. Białystok. Stosunkowo często, lokalnie występują płaty torfu. Oba typy glin

są trudno przejezdne po opadach deszczu (śniegu) i w czasie roztopów gdy stają się rozmiękle i śliskie. W rejonach występowania glin na drogach gruntowych tworzą się koleiny i wyboje twardniejące po wyschnięciu. W porze suchej przejezdność glin jest dobra. Dodatkowym utrudnieniem na obszarach pokrytych glinami dolinowymi jest gęsta sieć rowów i kanałów odwadniających.

Stan wilgotności gruntów w okresie działań jest określany jako "mokry". Wielkość opadów w okresie bezpośrednio związanym z terminem działań i poprzedzającym go, może spowodować znaczne zawilgocenie gruntu. W zależności od typu gruntu zalegającego na danym obszarze spowodować to może znaczne utrudnienia w przejezdności na przelaj.

Szczególnie uciążliwe są tereny wokół zbiorników i cieków wodnych (w rejonie m. Gołębiówka, Wola Polska, Łaziska), pokryte gęstą siecią rowów i kanałów oraz wszelkie zagłębienia terenu z podłożem o małej przepuszczalności. W warunkach zmniejszonej przejezdności terenu przemieszczanie wojsk możliwe jest po istniejącej sieci dróg.

Obszar zainteresowania posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg kołowych. Istotnym jej mankamentem jest nie najlepszy stan techniczny oraz parametry konstrukcyjne i eksploatacyjne, zbyt ubogie w stosunku do aktualnych potrzeb. Występuje znaczny stopień zużycia zwłaszcza dróg tranzytowych powstały na skutek nadmiernej eksploatacji.

Średnia gęstość dróg na obszarze działań wynosi ok. 60 km/100 km² (największa w rejonie m. WARSZAWA 155,3 km/100 km²; średnia dla obszaru Polski 75,8 km/100 km²). Większość dróg głównych przyjmuje ukierunkowanie promieniste w stosunku do m. Warszawa. Na terenach na wschód od rz. Wisła występuje kilka dróg o ukierunkowaniu zbliżonym do osi północ - południe przyjmując dla planowanej operacji charakter dróg dofrontowych. W przeważającej części są to drogi drugorzędne o zaniedbanej nawierzchni i nie przystosowane do intensywnej eksploatacji przez ciężkie pojazdy. Czasami, głównie ze względu na nienormatywne parametry mostów, będą to drogi o jeszcze niższej klasie.

Obszar działań charakteryzuje się zmienną gęstością zaludnienia. W przeważającej części dominuje niska i średnia gęstość zaludnienia. Gęstość zaludnienia wzrasta w kierunku zachodnim. Na tym obszarze znajdują się aglomeracje miejskie o większej gęstości zaludnienia. Ludność zamieszkuje głównie małe miasteczka i wsie. Jedynie w obrębie aglomeracji warszawskiej ok. 90% mieszkańców zamieszkuje miasta. Na charakteryzowanym obszarze wyodrębnia się m.in. następujące ośrodki zurbanizowane: Mińsk Mazowiecki, Kałuszyn, Dobrze, Rudzienko, Wierzbno. Zabudowa ogniotrwała, miejscami drewniana.

WNIOSKI:

- *Omawiany obszar pod względem ukształtowania powierzchni należy do terenu równinnego, łagodnie falistego (pagórkowatego), innymi słowy teren płaski, równinny z nielicznymi wzniesieniami.*
- *Obszar charakteryzuje się przewagą monotonnych równin, zupełnie płaskich lub łagodnie falistych. Powyżej 200 m teren wznosi się tylko w kilku punktach, szczególnie na północny - zachód od m. Kałuszyn (Garczyn Duży) – stając się obszarem kluczowym.*
- *Analizowany obszar pocięty jest formami obniżen i dolin rozlokowanych wzdłuż głównych cieków wodnych – rzek: Świder, Mienia, Rządza, Osownica, Liwiec, które jednocześnie stanowią będą główne przeszkody wodne, przyczyniając się jednocześnie do kanalizowania ruchu wojsk. Występuje bardzo duża liczba strumieni i cieków wodnych (stawy hodowlane).*
- *Z punktu widzenia ukształtowania terenu, obszar – z wyjątkiem wysokich i stromych stoków dolin rzecznych – należy uważać za bardziej korzystny do działań zaczepnych niż obronnych, może jednak powodować utrudnienia w ruchu.*
- *W odniesieniu do wytrzymałości gruntów warunki przejezdności terenu na obszarze działań mogą być bardzo zróżnicowane. Uwzględniając warunki atmosferyczne należy generalnie przyjąć, iż dobrą przejezdnością będą odznaczały się tereny z gruntami piaszczystymi. Natomiast na terenach pokrytych glinami wystąpią utrudnienia w ruchu do całkowitego braku przejezdności. Obszary trudno przejezdne lub nieprzejezdne mogą wystąpić w rejonach pokrytych glinami dolinnymi i torfami.*
- *W prezentowanym obszarze sieć dróg rozwinięta jest w stopniu bardzo dobrym, uwzględniając jednak specyfikę terenu znaczna część dróg ma charakter dofrontowy.*
- *Przeszkody terenowe:*
 - *liniowe: kompleks leśny w rejonie m. Cegłów, staw rybny;*
 - *tereny trudne: nadbrzeża rzek,*
- *Tereny kluczowe: Dobre, Wierzbno, wzgórze Garczyn Duży (223,1 m n.p.m.).*
- *Ponadto przeszkodami z punktu widzenia ukształtowania terenu są nasypy kolejowe, zwłaszcza na liniach m. Warszawa – Białystok.*
- *Pokrycie terenu i możliwości maskowania: najlepsze na kierunku: Wyględówka – Jakubów.*

b) WARUNKI METEOROLOGICZNE

Do oceny przyjęto warunki jak w dniu opracowania materiału.

Duży wpływ na działania bojowe wojsk wywierają warunki atmosferyczne (pogodowe). Pogoda (w znaczeniu wojskowym) to chwilowy stan zespołu elementów meteorologicznych, na które składają się przede wszystkim: temperatura i wilgotność powietrza, zachmurzenie, opady, widzialności, kierunek wiatru oraz ciśnienie atmosferyczne.

Oceniając pogodę nie należy pomijać pory roku i doby, gdyż i te elementy wywierają istotny wpływ na przygotowanie i prowadzenie działań bojowych.

Widoczność uwarunkowana jest fizycznymi właściwościami napływających mas powietrza, oraz wpływem takich czynników lokalnych, jak ukształtowanie i pokrycie terenu, obecność większych zbiorników wodnych, rodzaj podłoża, koncentracja osrodków przemysłowych i dużych aglomeracji miejskich. Możliwości obserwacji uzależnione są od typu pogody.

Przy oddziaływaniu warunków wysokiego ciśnienia atmosferycznego widoczność w zakresie widzialnym promieniowania świetlnego jest od dobrej do bardzo dobrej - rozpoznanie z powietrza jest korzystne.

Przy oddziaływaniu warunków niskiego ciśnienia atmosferycznego z przejściowymi frontami atmosferycznymi widoczność horyzontalna jest dobra, przy opadach deszczu na przemian niska do umiarkowanej, rzadko słaba. Rozpoznanie z powietrza jest niekorzystne ze względu na niską podstawę chmur.

WNIOSKI:

- Prognozowane warunki działań wskazują, iż przemieszczanie się po drogach nie będzie spotykać się z niekorzystnym oddziaływaniem warunków meteorologicznych. Natomiast przemieszczanie się po terenie najprawdopodobniej będzie utrudnione ze względu na zwiększoną wilgotność gruntów.*
- Ukrycie ruchu wojsk w wyniku oddziaływania warunków atmosferycznych nie jest możliwe.*
- Podczas występowania wysokiego ciśnienia atmosferycznego należy spodziewać się dobrej widoczności pionowej co stanowi dobre warunki do rozpoznania z powietrza. Jedynie w czasie opadów atmosferycznych i burz możliwe jest pogorszenie widoczności.*
- W okresach przejaśnień między przelotnymi opadami deszczu, pogoda jest korzystna dla wszystkich sposobów obserwacji.*

- *W czasie opadów widoczność, jak i termalny obraz oraz rozpoznanie obrazowe w zakresie widzialnym będą chwilowo zakłócone. Łączność radiowa może być chwilowo zakłócana przez wyładowania atmosferyczne.*
- *Warunki oświetleniowe nocą są stosunkowo dobre (pełnia i IV kwadra Księżyca).*
- *W przypadku występowania niskich temperatur zobrazowania termalne oraz sprzęt laserowy może funkcjonować niewłaściwie, ponadto mogą wystąpić zakłócenia w radiokomunikacji.*
- *Prognozowane są korzystne warunki do lotów śmigłowcem.*
- *Przy niskim ciśnieniu atmosferycznym i znacznym zachmurzeniu warunki rozpoznania powietrznego stają się niekorzystne, chociaż widoczność pozioma jest od umiarkowanej do dobrej. Loty śmigłowcem nie zawsze są możliwe ze względu na chwilowe niskie skupienie chmur. Przejaśnienia pomiędzy przelotnymi opadami deszczu umożliwiają loty śmigłowcem.*
- *W czasie występowania wysokiego ciśnienia atmosferycznego pogoda jest korzystna dla wszystkich rodzajów działań powietrznych, zarówno na dużych wysokościach (rozpoznanie) jak i do wykonywania działań wsparcia lotniczego, jak również dla działań lotnictwa wojsk lądowych (śmigłowców).*
- *W czasie występowania niskiego ciśnienia atmosferycznego, ze zmiennymi warunkami atmosferycznymi, chmury, a szczególnie niewyraźne wyżej położone tereny powodują, że pogoda jest niekorzystna dla działań powietrznych, zwłaszcza działań na dużych wysokościach. Możliwe jest jedynie działanie lotnictwa wojsk lądowych (śmigłowców).*
- *Przejaśnienia pomiędzy przelotnymi opadami deszczu stanowią korzystne warunki do prowadzenia wszystkich działań powietrznych.*
- *Za najbardziej korzystny czas działania lotnictwa, należy uznać wczesne godziny ranne, z kolei kierunek – wschodni i południowo – wschodni.*

C) OKREŚLANIE DRÓG PODEJŚCIA I KORYTARZY MANEWRU

Podstawą poprawnego określenia dróg podejścia i korytarzy manewru jest właściwie wykonana ocena terenu, pod kątem określonych warunków pogodowych. Realizowane jest to w formie graficznej, na oddzielnej oleacie, od szczebla oddziały wzwyż. Na niższych szczeblach określanie dróg podejścia i korytarzy manewru wykonuje się na oleacie zawierającej ocenę terenu i pogody.

Kształt dróg podejścia i korytarzy manewru wykreślony na oleacie odzwierciedla możliwość rozwinięcia środków walki w szyku bojowym, innymi słowy jest to obszar czółgodostępny. Drogi podejścia i korytarze manewru wyznacza się na całą głębokość strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, a grot strzałki, którym zakończona jest droga określa ogólny kierunek przemieszczania się sił przeciwnika.

Obok zobrazowania dróg podejścia i korytarzy manewru na oleacie umieszcza się również w formie graficznej ich pojemność. Pojemność dróg podejścia (korytarzy manewru) jest to wielkość charakteryzująca maksymalną dopuszczalną intensywność ruchu wojsk w określonej jednostce czasu (godzina, doba). Odgrywa ona bardzo ważną rolę w działaniach bojowych, określa bowiem ile środków walki można przemieścić, np. w ciągu doby. Pojemność ta zależy m.in. od: rodzaju gruntu, panujących warunków atmosferycznych i prędkości marszu kolumn wojskowych.

Pojemność dróg podejścia (korytarzy manewru) można wyrazić na oleacie za pomocą znaku taktycznego (graficznie) lub opisowo. Uzupełnieniem tych informacji, bardzo istotnym dla oceny dróg podejścia i korytarzy manewru, jest jakościowa charakterystyka przemieszczających się jednostek.

WNIOSKI:

- *Charakteryzowany obszar jest zalesiony w stopniu średnim, przyczyniając się do kanalizowania ruchu wojsk w kierunku północno - wschodnim (główne kompleksy w rejonie m. Kałuszyn, Dobre, Wierzbno).*
- *Ukształtowanie terenu sprzyja prowadzeniu natarcia, jednak ruch wojsk kanalizowany jest przez dużą ilość terenów podmokłych i kompleksów leśnych, dobre warunki obserwacji zapewniają wgląd w rejon obrony i prowadzenie ognia obserwowanego.*
- *Drogi podejścia:*
 - *Dobre – Rudzienko - Jakubów,*
 - *Pniewnik – Janówek - Żebrówka,*
 - *Czerwonka – Wierzbno – Cierpięta,*
 - *Grębków – Stawiska – Milew.*
- *Korytarze manewru:*
 - *Grębków – Cierpięta,*
 - *Ossówno – Wierzbno,*
 - *Młecin – Janówek,*

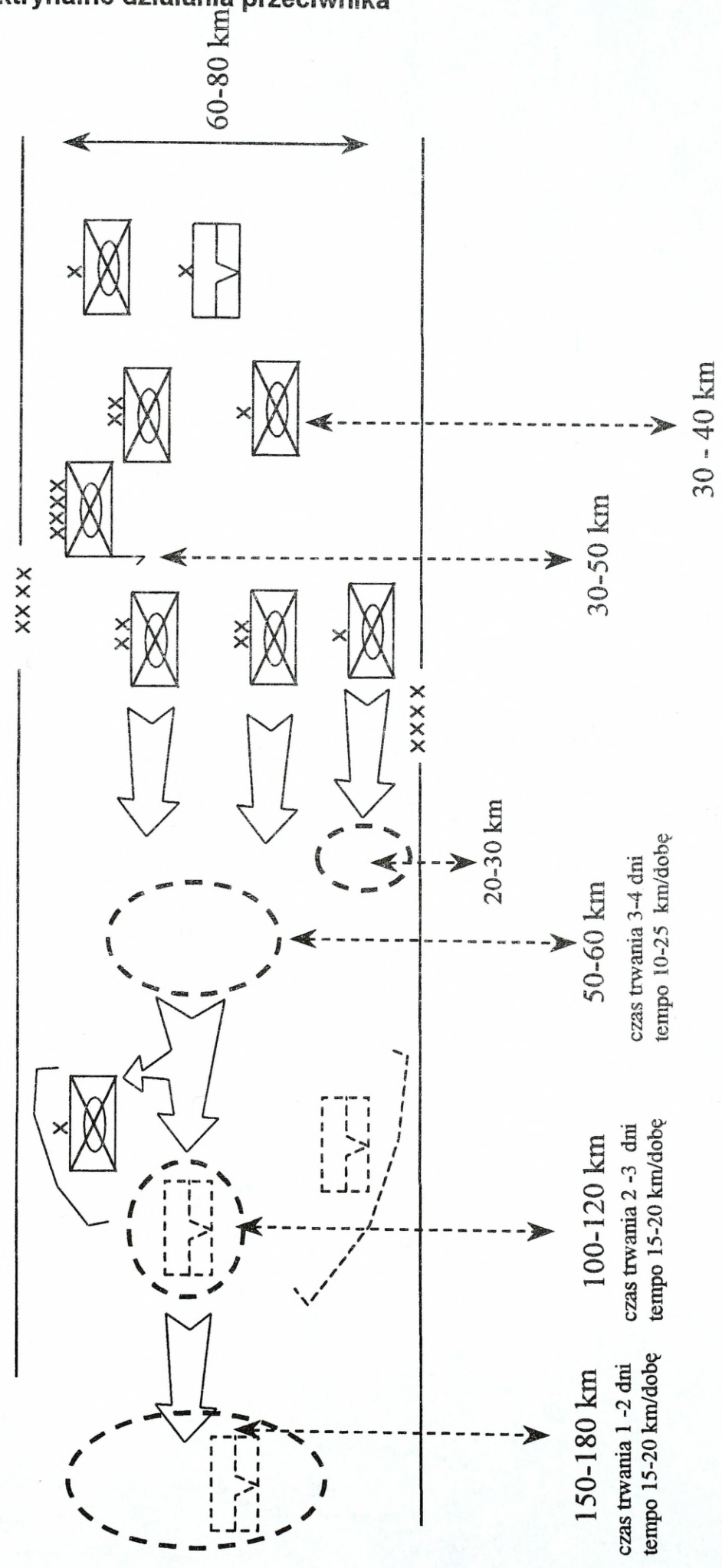
- *Drop – Koszewnica.*

Szczebel organizacyjny	Szerokość korytarza ruchu (km)	Odległość między korytarzami ruchu (km)
Kompania	0,5	0,5
Batalion (dywizjon)	1,5	2,0
Brygada (pułk)	3,0	6,0
Dywizja	6,0	10,0

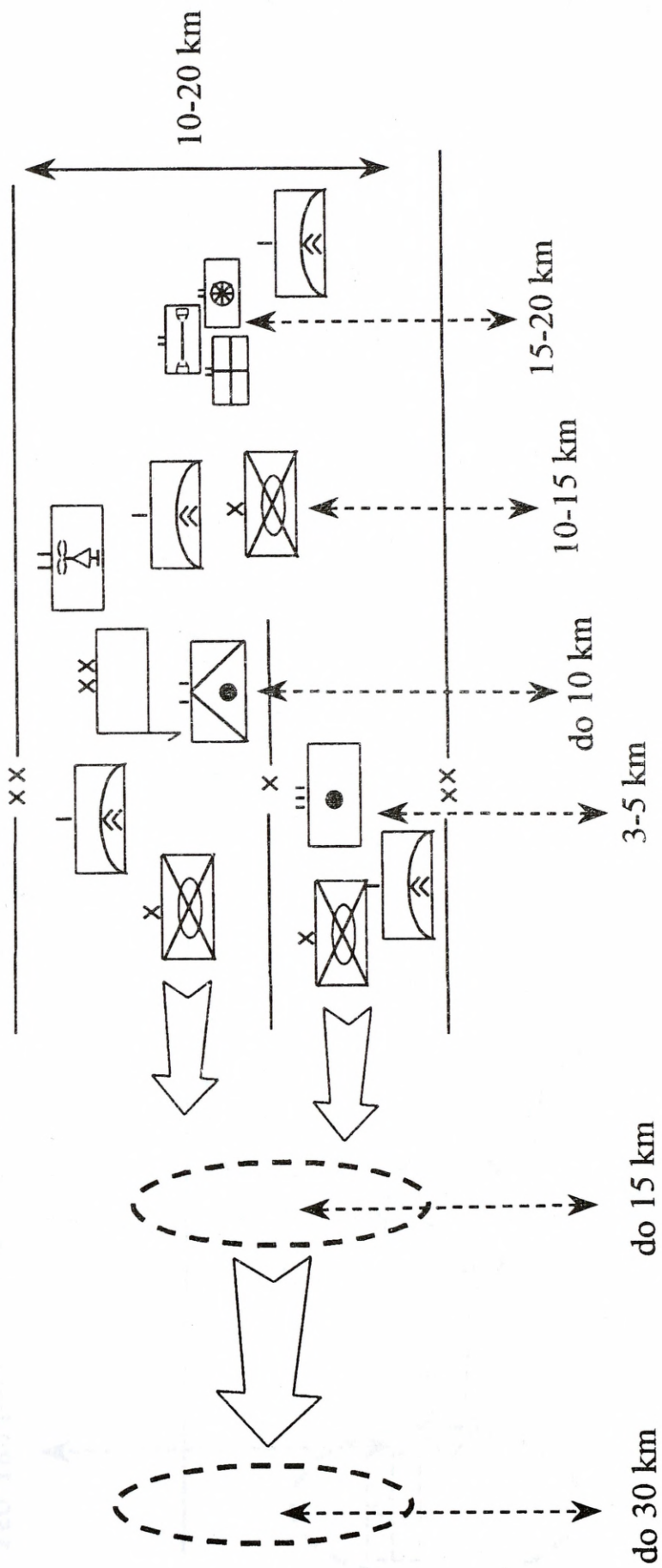
Tabela 1. Wymagane szerokości korytarzy ruchu

3.2. Warianty doktrynalne działania przeciwnika

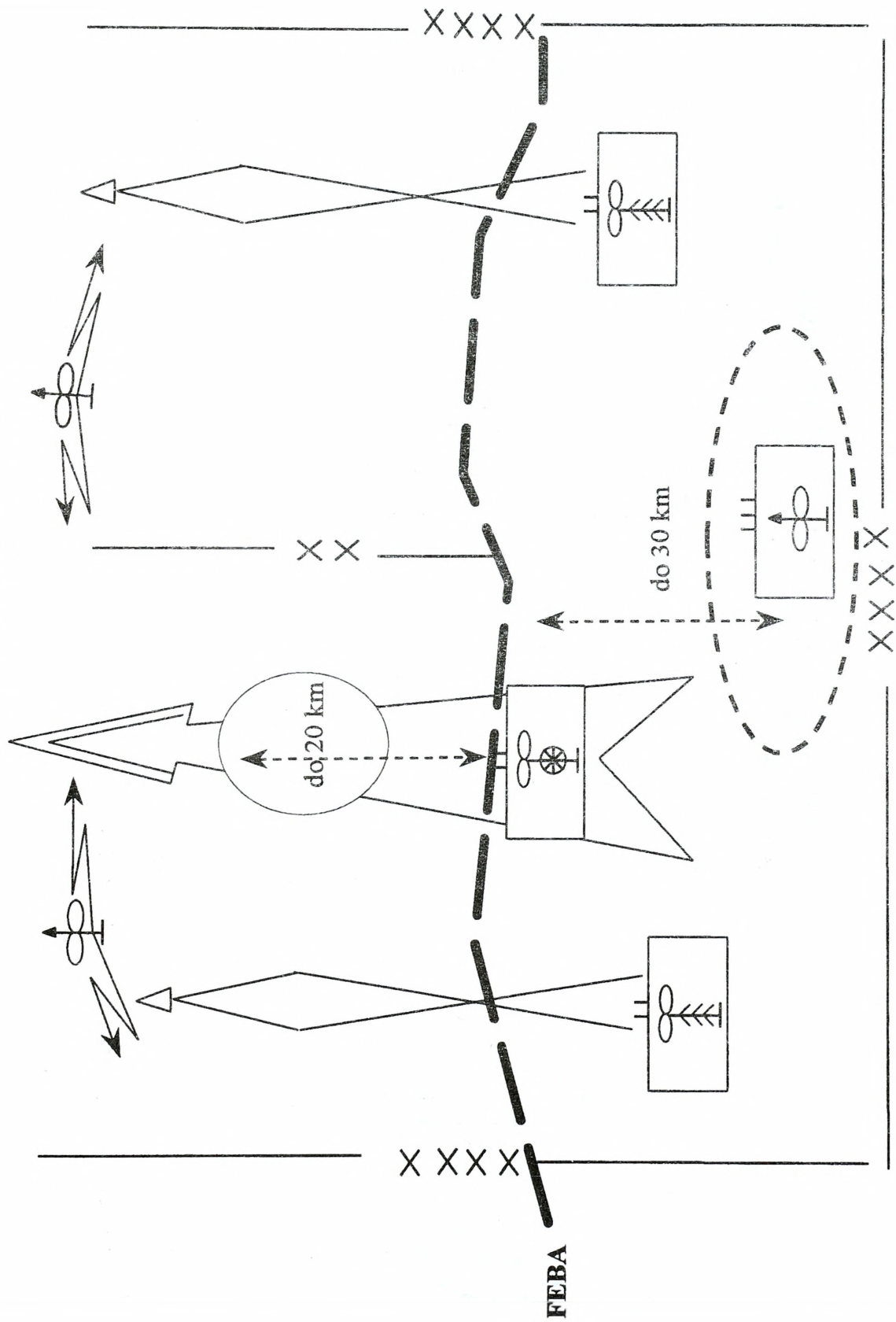
MODEL DOKTRYNALNY OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

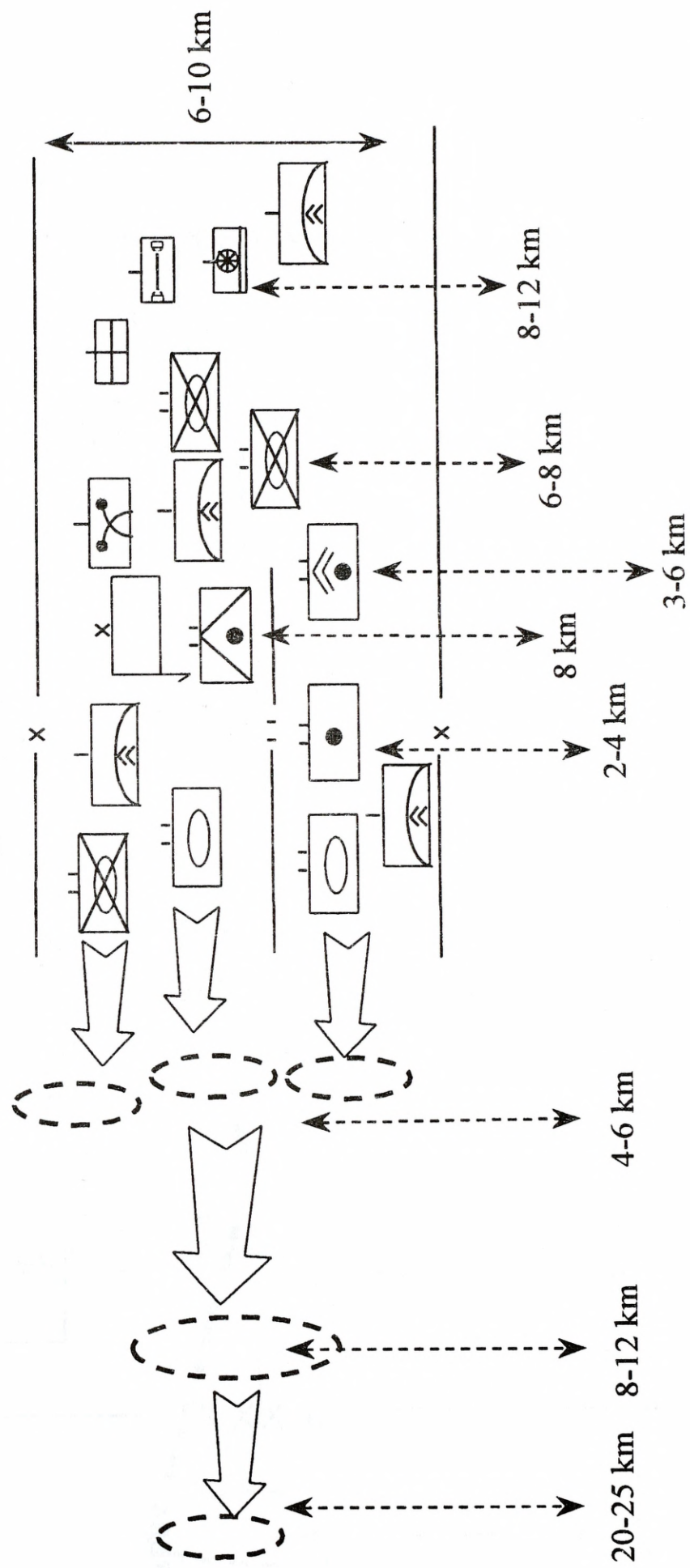
MODEL DOKTRYNALNY DZIAŁANIA
DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ W NATARCIU

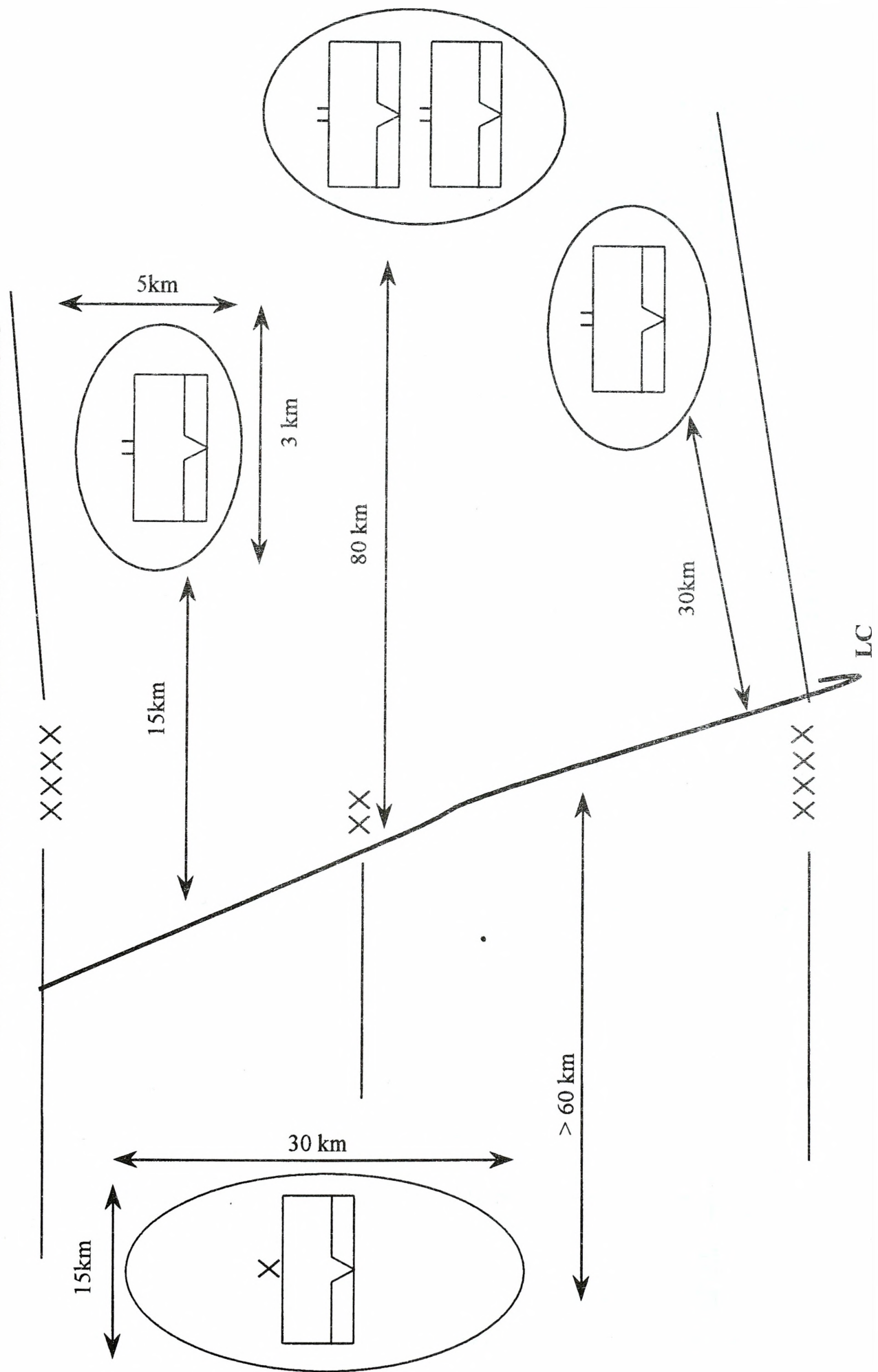
MODEL DOKTRYNALNY DZIAŁANIA
PUŁKU ŚMIGŁOWCÓW BOJOWYCH
W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

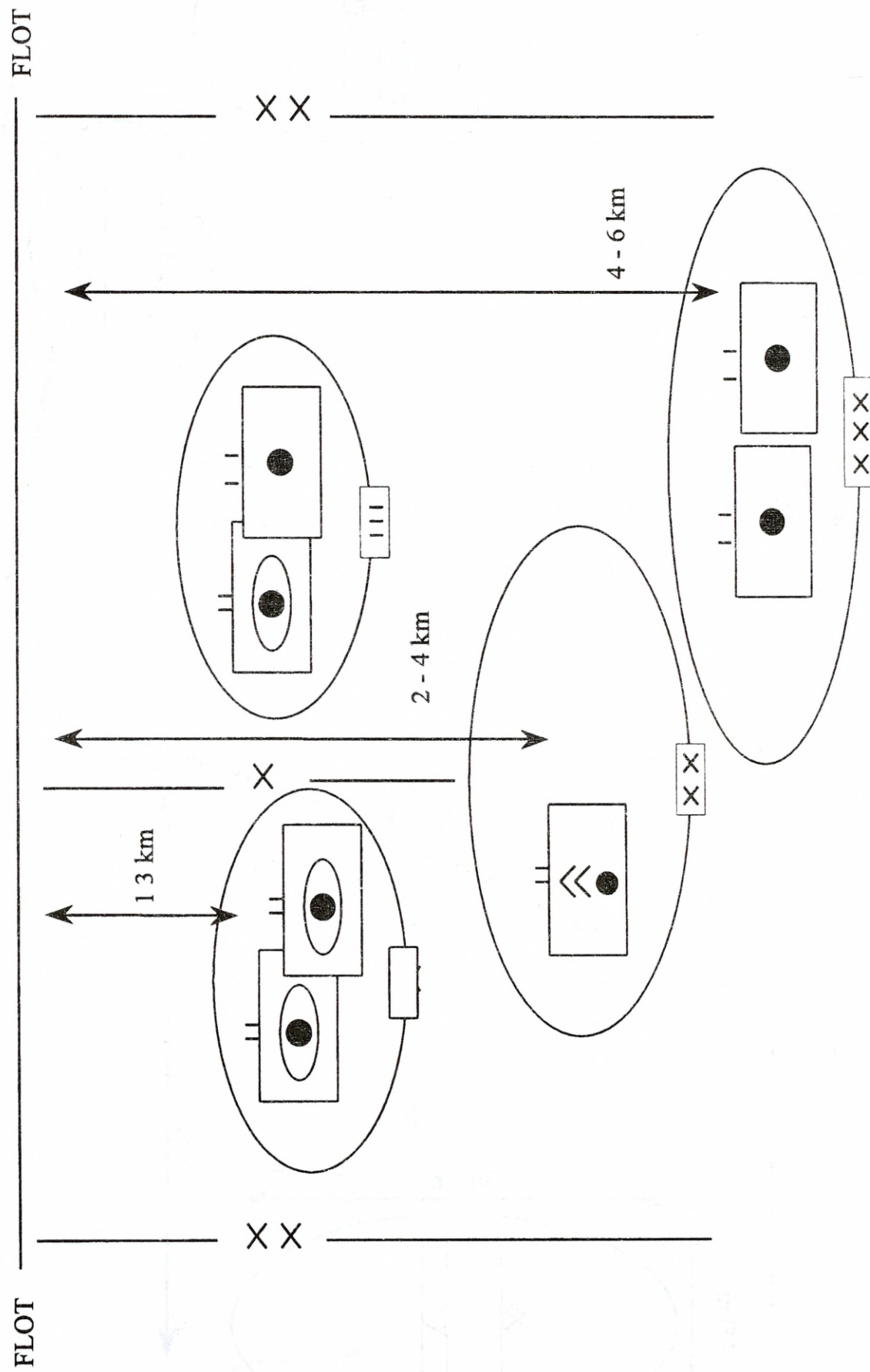
MODEL DOKTRYNALNY DZIAŁANIA
BRYGADY ZMECHANIZOWANEJ W NATARCIU

MODEL DOKTRYNALNY DZIAŁANIA
BRYGADY DESANTOWOSZTURMOWEJ W NATARCIU

WARIANT UGRUPOWANIA BOJOWEGO
JEDNOSTEK ARTYLERII W NATARCIU

3.3. Przewidywany wariant działania przeciwnika

Przeciwnik z powodzeniem rozwija operację zaczepną w kierunku: WYSOKIE (6400) – MIŃSK MAZOWIECKI. W dotychczasowych działaniach przeciwnik rozbił wojska broniące obszaru na północ od BUGU i NURZCA i w godzinach wieczornych 04 ST czasowo zatrzymany został na rubieży: 3 km zach. OSTRÓW MAZOWIECKA (6052), 1 km płd. SZYNKARZYŻNA (5232), 1,5 km płd. MIEDZNA, JABŁONNA LACKA, 3 km płd. CIECHANOWIEC (0040). W odwodzie przeciwnik posiada 12 DZ, która może być wprowadzona do walki rano 05.01. na kierunku: KOSÓW LACKI – DOBRE. Ocenia się, że przeciwnik wprowadzając do walki 12 DZ dążyć będzie prawdopodobnie do stworzenia dogodnych warunków wprowadzenia do bitwy sił 2 A, opanowując do końca dnia 05.01. rubież drogi: PNIERNIK – KARCZEWICE. Należy oczekiwać, że „Północni” mając dane o istnieniu pozycji przedniej i jej ogólnym rozpoznaniu w ciągu nocy odtworzą zdolność bojową zgrupowań taktycznych w sile dwóch batalionów (ze składu 12 DZ), które we współdziałaniu z pododdziałami będącymi w styczności, w godzinach rannych dnia następnego wykonają uderzenie w kierunku: KORYTNICA – MIŃSK MAZOWIECKI z zadaniem pokonania pozycji przedniej 41 BZ i stworzenia warunków do wprowadzenia do walki jednostek 21 DZ i 24 BZ.

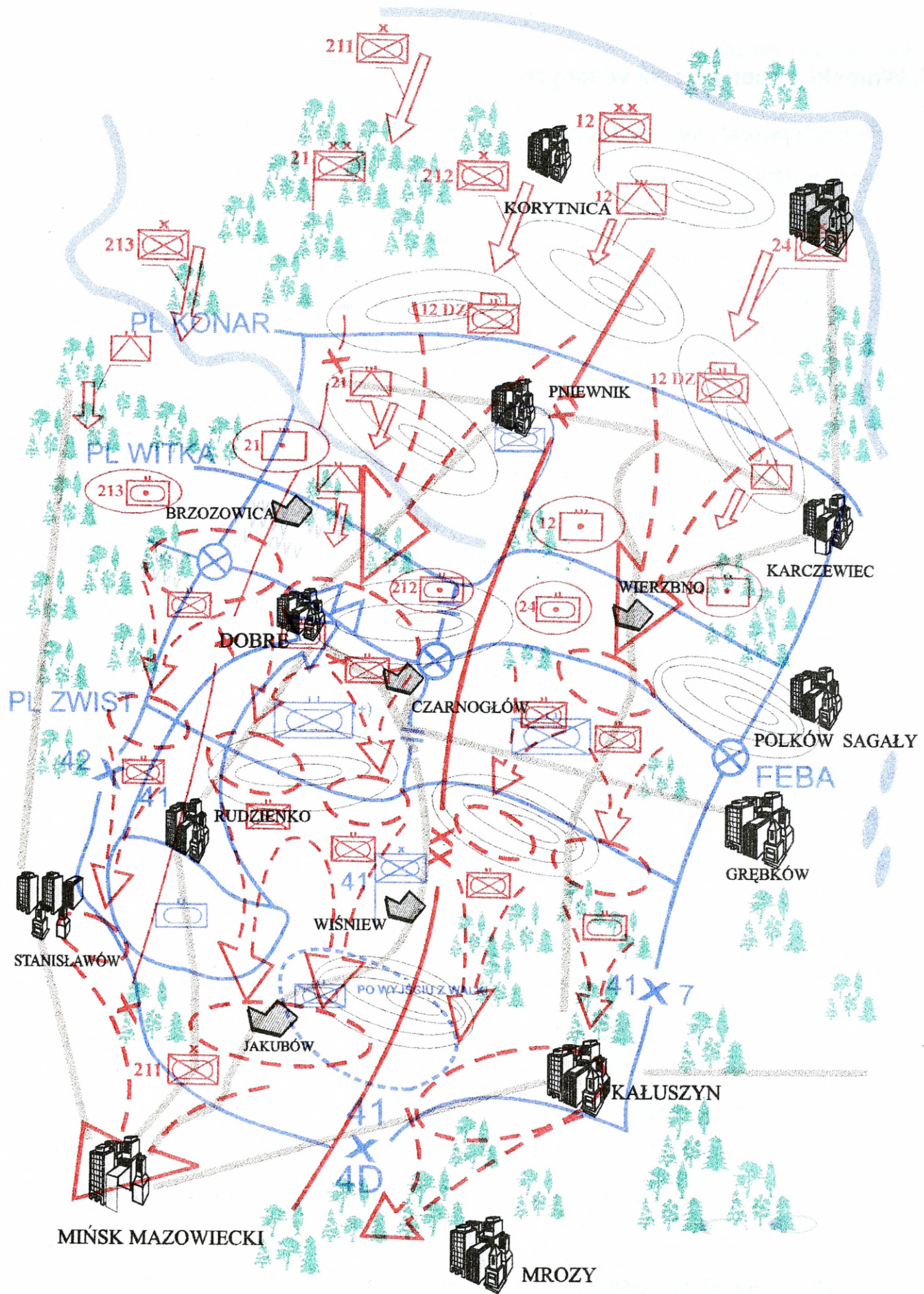
Ataku pierwszej pozycji należy oczekiwać po przełamaniu pozycji przedniej przez zgrupowania taktyczne 12 DZ, tj. po około 3-4 godzinach walki. Prawdopodobnie po tym czasie „Północni”, przy wsparciu lotniczym i artyleryjskim, rozpoczną natarcie na kierunku: DOBRE – MIŃSK MAZOWIECKI. Przewiduje się, że:

- 21 DZ nacierać będzie dwoma brygadami w pierwszym rzucie na głównym kierunku uderzenia armii, rozwijając natarcie na kierunku: DOBRE – RUDZIENKO;
- 212 BZ nacierać będzie prawdopodobnie dwoma batalionami w pierwszym rzucie na kierunku: NOWE DOBRE – wsch. RUDZIENKO;
- 213 BZ nacierać będzie prawdopodobnie na prawo od 212 BZ i może również zagrozić 41 BZ;
- 24 BZ (prawdopodobnie wzmocniona) nacierać będzie prawdopodobnie dwoma batalionami w pierwszym rzucie na kierunku: WIERZBNO – CZARNOGŁÓW – GARCZYN DUŻY.

W przedstawionym wariantcie przeciwnik uzyska nasycenie sił umożliwiające wykonanie zadania, utrzymanie wysokiego tempa natarcia, będzie posiadał możliwości wykonywania manewrów. W wypadku przełamania obrony 41 BZ uzyska możliwość wprowadzenia odwodów operacyjnych.

W dotychczasowych działaniach przeciwnik wspierany był przez lotnictwo taktyczne, które głównie wykonywało uderzenia na stanowiska dowodzenia i przegrupowujące się pododdziały na drogach marszu.

W toku prowadzenia działań zaczepnych należy liczyć się z działaniem oddziałów wydzielonych, oddziałów obejścia i desantów powietrznych, których celem działania może być uchwycenie terenów kluczowych.

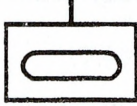

3.4. Wnioski z oceny wojsk własnych

1. *Brygada posiada duże doświadczenie w przygotowaniu obrony bez styczności z przeciwnikiem.*
2. *Ukompletowanie brygady w stan osobowy – 95%, w sprzęt – 98%.*
3. *Stan moralny żołnierzy brygady jest wysoki i są oni zdolni do wykonywania zadań w trudnych warunkach terenowych i pogodowych. Czas przewidziany na odtworzenie zdolności bojowej po wykonaniu marszu pozwolił na uzupełnieniu zapasów, przeprowadzenie czynności obsługowych oraz odpoczynek.*
4. *Dowódca dywizji priorytet wsparcia ogniowego wyznaczył w rejonie obrony brygady.*
5. *Na czas obrony do brygady przydzielone zostały: bOT Kałuszyn, dziewięć kOT, plmin/4bsap, drnz/4bsap, ksap 2Bsap, 2 kmo, GER 4 DZ.*
6. *Brygada posiada możliwości prowadzenia rozpoznania własnymi środkami.*
7. *Obszar obrony pod względem ukształtowania powierzchni należy do terenu równinnego, łagodnie falistego (pagórkowatego), teren płaski, równinny z nielicznymi wzniesieniami powoduje dobre warunki obserwacji i prowadzenia ognia na maksymalnych odległościach.*
8. *Duża ilość równin, zupełnie płaskich lub łagodnie falistych. Kilka punktów powyżej 200 m teren, szczególnie na północny - zachód od m. Kałuszyn (Garczyn Duży) – przyjąć należy jako obszar kluczowy.*
9. *Analizowany obszar pocięty jest formami obniżzeń i dolin rozłokowanych wzdłuż głównych cieków wodnych – rzek: Świder, Mienia, Rządza, Osownica, Liwiec, które jednocześnie stanowią będą główne przeszkody wodne, przyczyniając się jednocześnie do kanalizowania ruchu wojsk. Występuje bardzo duża liczba strumieni i cieków wodnych (stawy hodowlane).*
10. *Z punktu widzenia ukształtowania terenu, obszar – z wyjątkiem wysokich i stromych stoków dolin rzecznych – należy uważać za bardziej korzystny do działań zaczepnych niż obronnych, może jednak w sprzyjających warunkach powodować utrudnienia w ruchu.*
11. *W odniesieniu do wytrzymałości gruntów warunki przejeźdności terenu na obszarze działań mogą być bardzo zróżnicowane. Uwzględniając warunki atmosferyczne należy generalnie przyjąć, iż dobrą przejeźdnością będą odznaczały się tereny z gruntami piaszczystymi. Natomiast na terenach pokrytych glinami wystąpią utrudnienia w ruchu*

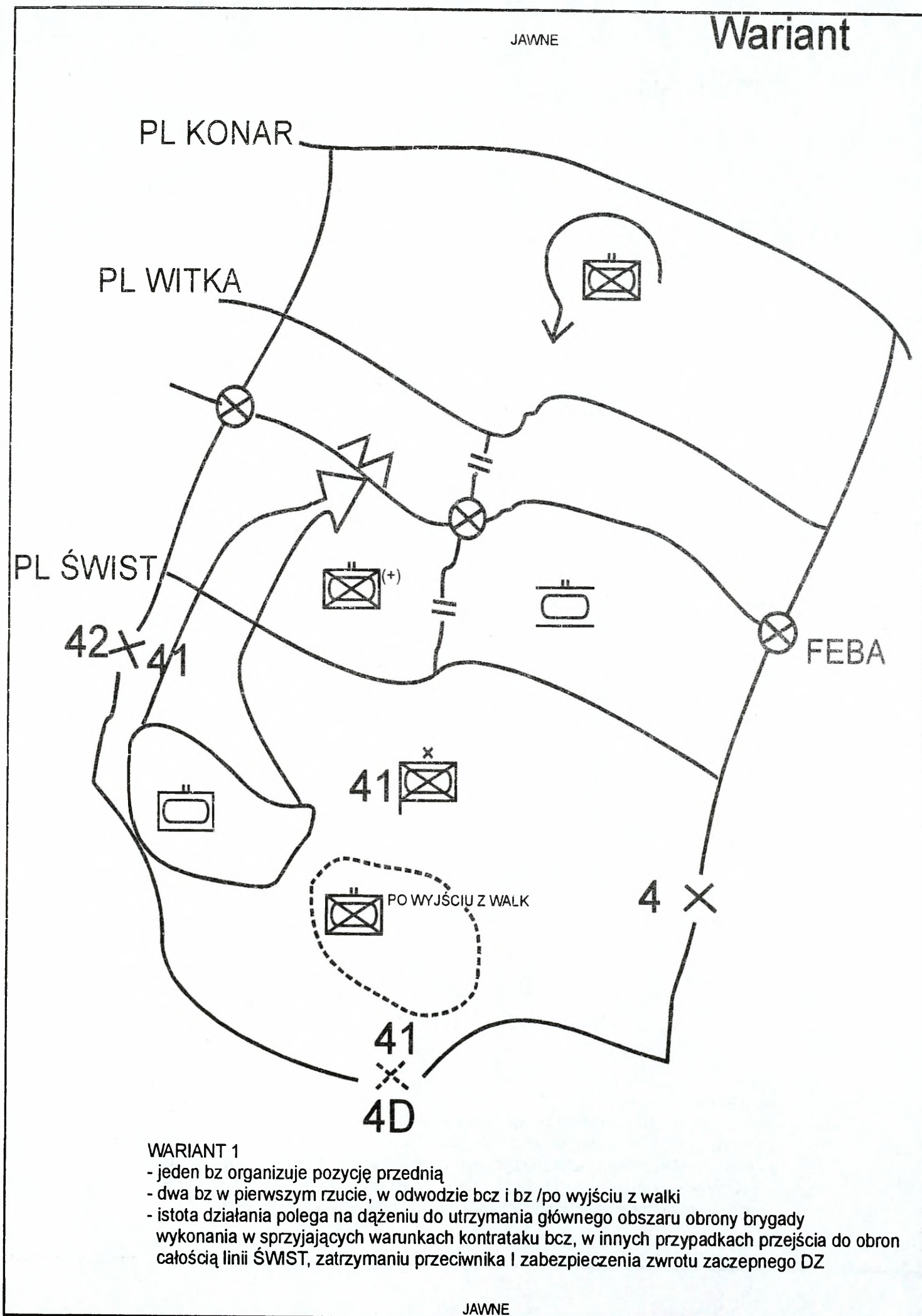
do całkowitego braku przejezdności. Obszary trudno przejezdne lub nieprzejezdne mogą wystąpić w rejonach pokrytych glinami dolinnymi i torfami.

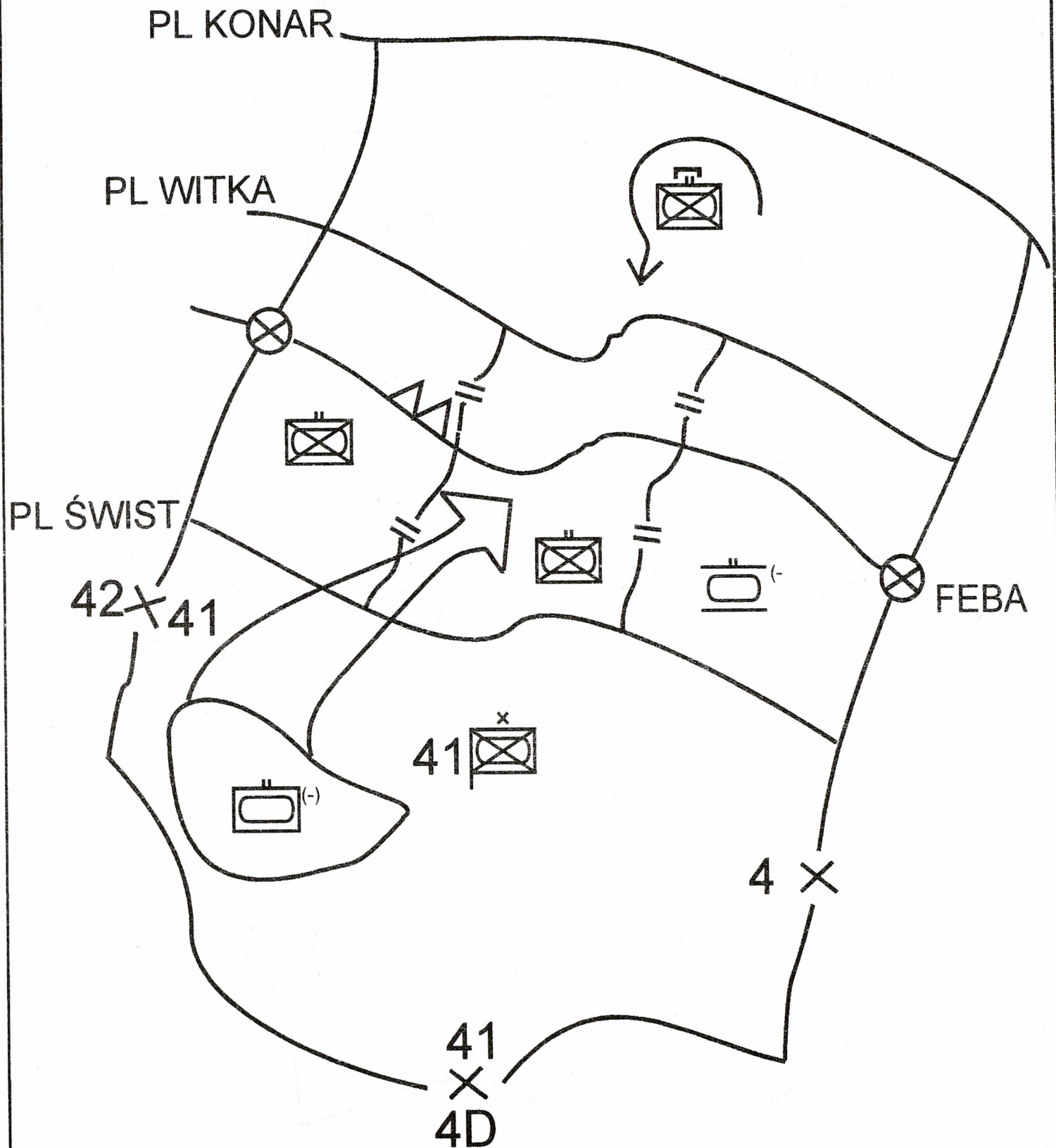
12. Murowana zabudowa miejscowości i wiosek stwarza dobre warunki do organizowania w nich punktów oporu.
13. Za tereny kluczowe przyjąć należy: Dobre, Wierzbno, wzgórze Garczyn Duży (223,1 m n.p.m.).
14. Pokrycie terenu i możliwości maskowania istnieją najlepsze na kierunku: Wyględówka – Jakubów.
15. Zespół planowania wykonał następującą tabelę zestawienia sił brygady, ujmując w niej zasadnicze pododdziały walczące i wspierające.

Stan na: 042200A STYCZEN 4 BZ Zespół Planowania							
Zestawienie sił i środków 41 BZ							
Sily i środki	Czołgi	BWP	Artyleria do ognia pośredniego	Środki plot	Środki ppanc	Śmigłowce	Stan osobowy
Poddział							
410 bcz	29	-	-	-	-	-	210
411 bz	-	29	6	-	-	-	437
412 bz	-	30	6	-	-	-	430
413 bz	-	29	6	-	-	-	432
4 das	-	-	17	-	-	-	112
4 dappanc	-	-	-	-	17	-	96
4 dplot	-	-	-	34	-	-	98
bOT Kaluszyn							
9 x kOT							
Razem	29	88	35	34	17	-	

PRZECIWNIK											
Jednostka Rodzaj	4 1 BZ	Pozycja przednia			FEBA			PL ŚWIST			Jednostka Rodzaj
		41 BZ	St. sil	Przec.	41 BZ	St. sil	Przec.	41 BZ	St. sil	Prze c.	
	3	0	0 : 2	2	1	1 : 3	3	3	1 : 2	6	 En
	9	3	1 : 2	6	6	1 : 3	18	9	1 : 2,3	21	 En
	3	1	1 : 2	2	3	1 : 9	27	3	1 : 9	27	 En
	3	1	1 : 2	2	3	3 : 0	0	3	1 : 5	15	 En
	12	2	2 : 0	0	8	8 : 0	0	6	6 : 0	0	 En

3.5. Warianty działania wojsk własnych

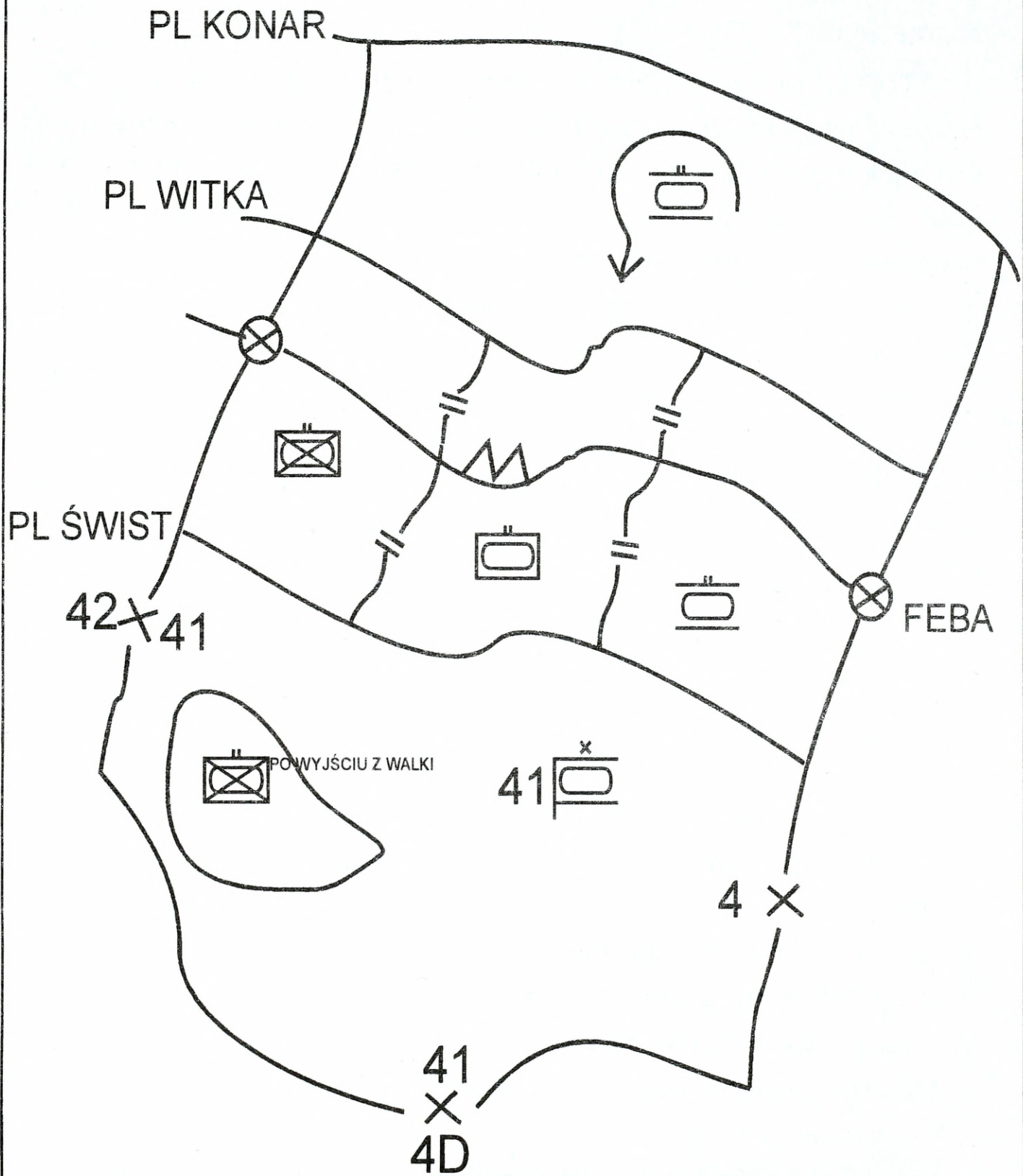

WARIANT 2:

- pozycję przednią organizuje zgrupowanie taktyczn
- trzy bz w drugim rzucie, w odwodzie bcz
- istota działania polega na zatrzymaniu przeciwnika w głównym rejonie obrony brygady, wykonanie zwrotu zaczepnego przez bcz, ostateczne zatrzymanie przeciwnika przed linią ŚWIST i zabezpieczenia zwrotu zaczepnego DZ

JAWNE

Wariant

WARIANT 3:

- jeden bcz organizuje pozycję przednią
- dwa bcz I bcz w pierwszym rzucie, w odwodzie bcz /po wyjściu z walki
- istota działania polega na zorganizowaniu silnej obrony pierwszej pozycji oraz zatrzymaniu przeciwnika w głównym rejonie obrony, obroną kolejnej pozycji wciągnięcie przeciwnika w głąb obrony, zatrzymanie go przed linią ŚWIST i zabezpieczenia zwrotu zaczepnego DZ

JAWNE

Zakończenie

Przedstawione w opracowaniu teoretyczne ujęcie pracy dowództwa podczas rozważenia czynników wpływających na wykonanie zadania oraz opracowania wariantów działania dotyczyło w swojej istocie zespołu planowania i zespołu rozpoznania. Pamiętać jednak należy o ścisłej współpracy wszystkich zespołów funkcjonalnych stanowiska dowodzenia. Ważnym jest bowiem aby w obliczy potrzeby rozwiązywania problemów specjalistycznych korzystać z potencjału intelektualnego i technicznego stosownych komórek obsady operacyjnej.

Zawarte w opracowaniu ujęcie teoretyczne odnosi się do możliwego fragmentu pracy wymienionych zespołów w nawiązaniu do założenia i treści jednego z ćwiczeń prowadzonych w AON. Treści opracowania być przydatne studentom w zrozumieniu możliwych do zastosowania metod pracy oraz otrzymanych w ich toku wyników.

Literatura

1. Ciborowski L., *Planowanie i organizowanie walki zbrojnej we poglądów NATO, Cz.I Procedura pracy dowódczo-sztabowej i jej techniczne wspomaganie*, AON, Warszawa 1996.
2. Ciborowski L., Polko R., *Planowanie i organizowanie walki zbrojnej we poglądów NATO, Cz.II Informacyjna preparacja pola walki*, AON, Warszawa 1996.1.
3. Kręcikij J., Strzoda M., *Mapy sytuacyjne*, AON, Warszawa 1998.
4. *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia*, AON, Warszawa 2000.
5. *Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi wojsk lądowych. Część IV Znaki i dokumenty dowodzenia*, AON, Warszawa 1997.
6. Strzoda M., *Sporządzanie i wykorzystanie map sytuacyjnych*, PWL nr 1, Warszawa 2000.
7. Strzoda M., *Ustalanie położenia*, PWL nr 6, Warszawa 2000.
8. Wrzosek M., *Praca taktycznej komórki rozpoznawczej G 2, Dodatek do Przeglądu wojsk lądowych nr 9*, 1997.

